

UDK 314.6(497.13)''1369/1382''

Izvorni naučni rad

Stijepo STJEPOVIĆ (Zadar)

Sveučilište u Zadru

stijepos@yahoo.com

ROMANSTVO I SLAVENSTVO SREDNJOVJEKOVNIH RAPSKIH OBITELJI

Ovaj rad nastoji proniknuti u strukturu srednjovjekovnog rapskog društva služeći se spisima dvojice notara, Nikole iz Bologne i Nikole iz Curtarola, koji su djelovali na otoku Rabu u razdoblju od 1369. do 1382. godine. U dokumentima koji se čuvaju u samostanu sv. Eufemije u Kamporu nalazimo preko 1500 imena pa možemo reći da donose prilično detaljan društveni pregled ako uzmemo u obzir da je na prostoru rapskog distrikta u to vrijeme živjelo oko 5000 ljudi. Središnji dio rada prikazuje elemente imenske formule; prezimena, nadimke, oznake zanimanja i staleža te oznake srodstva razvrstane prema romanskoj odnosno slavenskoj pripadnosti uz kratku etimološku analizu svake jedinice. Svakom nositelju identiteta pridruženi su i članovi obitelji ili druge povezane osobe.

Ključne riječi: *romanstvo, slavenstvo, Rab, antroponimija*

1. Uvod

U središtu zanimanja ovoga rada su stanovnici rapske komune u drugoj polovici 14. stoljeća, zabilježeni u spisima Nikole iz Bologne i Nikole iz Curtarola, sa svojim temeljnim odrednicama identiteta, odnosno elementima koji sačinjavaju njihovu imensku formulu. Problem identifikacije osoba u srednjovjekovlju nadilazi današnja shvaćanja imena i prezimena kao jedinstvene i petrificirane formule priključene pojedinoj osobi. Vidjet ćemo da ustaljenost prezimena odnosno patronima linearno raste kako se približavamo višim slojevima društva, odnosno opada kako idemo prema nižima. U takvoj situaciji, a radi potrebe pravne sigurnosti u pogledu identiteta osobe o kojoj je u dokumentu riječ, kao dodatni elementi koji služe za identifikaciju pojavljuju se nadimak, zvanje odnosno zanimanje, porijeklo itd.

Naime, ovaj će rad obuhvatiti stanovništvo grada Raba, sastavljeno od njegova višeg sloja, koji je unutar sebe podijeljen na plemiće (*nobiles*) i pučane članove Velikog vijeća (*populares de consilio, boni homines*), i njegovog nižeg sloja odnosno pučana (*populares*) te stanovništvo koje je živjelo kako u gradu tako i u distriktu. Iz imenskih formula nekih osoba iz ove skupine eksplicitno će proizlaziti da dolaze iz obitelji koja se prije više generacija doselila na otok, no bez obzira na to i takve će osobe biti uključene u ovo istraživanje budući da je njihov obiteljski identitet do te mjere srastao s kolektivnim identitetom da ih se više niti stvarno, a niti pravno ne smatra strancima. Spomenuta opaska vrijedi za sve takve osobe, bez obzira na to je li riječ o stanovnicima iz neposrednog susjedstva otoka ili o doseljenicima sa suprotne obale Jadrana.

U pravilu, osobe s potpuno definiranom imenskom formulom su odrasli muškarci, glave obitelji, dok im ostali članovi gravitiraju. Nemogućnost potpunog definiranja svih osoba, kao zasebnih i nezavisnih jedinki teško je shvatljiva iz pozicije modernog diskurza, odnosno funkcioniranja moderne države. Dok danas definirati znači u potpunosti individualizirati; odsjeći od korijena, staviti na popis i dodati kojekakav osobni broj, u predmodernoj državi osobni identitet dio je šireg obiteljskog identiteta koji ima svoju vertikalnu i horizontalnu os. Poveznica između dvije osi funkcioniranja ovog sustava, točka u kojoj se sijeku je emancipirani odrasli muškarac, otac obitelji, *pater familias*. Vertikalno, identitet je zastupljen slijedom svakog pojedinog oca obitelji kroz prošlost, idejom o trajanju i porijeklu. Horizontalno, to su svi drugi, dakle neemancipirani muškarci, ženske osobe i maloljetnici. Svi članovi obitelji, koji se u određenom vremenskom trenutku nalaze na horizontalnoj osi zbog svoje dobi i spola, mogu biti definirani isključivo putem jedne osobe, a to je *pater familias*, kao predstavnik patrilinearne agnatske obitelji u kojoj se srodstvo računa po muškoj, očinskoj liniji.¹ Oni dakle nisu definirali sami sebe već ih je definirala druga osoba koja je bila temeljni nositelj identiteta i predstavnik obitelji prema vanjskom svijetu. Ne imati poveznicu s vertikalnom osi značilo je ne pripadati, biti osoba koja se nema kamo svrstati, a to u najmanju ruku nije bilo poželjno. U tom smislu, sve te osobe su svojevrсни sateliti, one gravitiraju svom ocu obitelji koji ih onda spaja s njihovim identitetom koji seže u prošlost. Razdoblje o kojem govorimo još uvijek je poprilično daleko od poznavanja prezimena u modernom smislu riječi. Takvo definiranje prezimena koje je fiksirano, prenosivo na potomke i u načelu nepromjenjivo nastaje na našim prostorima tek u razdoblju apsolutne monarhije, dakle dobra četiri stoljeća kasnije.

¹ Zrinka Nikolić, *Rodaci i bližnji*, Zagreb: Matica hrvatska, 2003, 20 (dalje: *Rodaci i bližnji*).

2. Plemići i pučani vijećnici

Kao što je već spomenuto, viši sloj rapskog stanovništva činili su plemići i pučani vijećnici. Kao paralelan izvor za emancipirane muškarce iz redova plemića i pučana vijećnika javljaju se i popisi rapskih vijećnika iz 1372. i 1388.² Ipak, navedeni nam popisi ne donose mnogo budući da je podudarnost imenskih formula iz navedenih popisa s formulama iz notarskih spisa gotovo stopostotna.³ Ipak, na popisima ima i nekoliko osoba koje nisu spomenute u spisima, pa će i one biti uključene u ovaj pregled. Također, obiteljima će biti priključene i druge osobe s njima povezane, bilo da se radi o priležnicama i vanbračnoj djeci, bilo da su u pitanju osobe koje su na drugi način povezane s navedenim obiteljima, a u izvorima ne nalazimo drugu mogućnost njihovog identificiranja.

Svjestan terminološke razlike između roda i obitelji koja se afirmirala u suvremenoj povijesnoj znanosti, ipak sam se odlučio, s obzirom na sinhronijsku perspektivu i filološki karakter ovog rada upotrebljavati termin obitelj kod svih krvno povezanih skupina.

2.1 Plemići

Plemićke obitelji zabilježene u spisima dvojice notara su sljedeće: Auanço, Bernaba, Borre, Cernotta, Domine, Forma, Gauzigna, Georgiis, Grube, Hermolais, Martinussio, Poruga, Phillippo, Slovigna, Spalatino, Zaro, Zudenico.⁴

U ovoj se skupini nalaze obitelji čiji emancipirani muškarci tvore pravno i društveno zatvorenu grupu koja organizirana u vijeća drži vlast u gradu, a oblikuje se i zatvara prema ostatku stanovništva tijekom kasnog srednjeg vijeka te ranog novog vijeka.⁵

Auanço. Auanço je onim romanskog porijekla, u prijevodu *ostatak*.⁶ Zapisano je u oblicima Auanço, Avancio i Avantio. Muški članovi obitelji;

² Dušan Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika iz 1372. i 1388. godine“, *Historijski zbornik* 44 (1991), Zagreb: 155–162.

³ Dušan Mlacović: *Građani plemići: Uspon i pad rapskog plemstva*, Zagreb: Leykam International, 2008, 226 (dalje: *Građani plemići*).

⁴ Obitelji Bernaba, Borre, Georgiis, Hermolais, Martinussio i Philipo obrađene su u članku „Identitet kasnosrednjovjekovnog Raba u svjetlu hagonima“ pa o njima neće biti detaljniji govor.

⁵ Nikolić, *Rođaci i bližnji*, 11.

⁶ Giuseppe Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, Firenze: Giunti, 1998, 227 (dalje: *Dizionario del dialetto veneziano*).

ser Marinus (Marincius), njegov sin Antonio i pokojni otac Matheus imaju romanska imena s romanskim sufiksima, dok njegova žena donna Dompza ima romansko ime sa slavenskim sufiksom.

Cernota. Cernota, patronim koji se u ovom razdoblju već ustalio kao prezime izmjenjuje se patronimom Domaldo. Riječ je o ogranku roda Andreis koji se na Rab doselio iz Trogira⁷. Oblik prezimena je najvjerojatnije nastao spajanjem slavenske osnove *Črn (crn) i romanskog sufiksa -ota premda se ne može isključiti niti oblik *cerna*⁸ koji dolazi iz mletačkog leksika. U izvorima se spominju četvorica braće; Nicola, Cibre, Ivane i Cristofor, njihov nećak Cerne, zatim Nicolina žena Fume i Ivanova žena Mence. Na popisu vijećnika iz 1388. spominje se i Cernin sin Bartolus.⁹

Domine. Ova obitelj, s brojnim predstavnicima koje imamo sačuvane u spisima, dobar je primjer za opis antroponimije rapskog plemstva. Obitelj s romanskim prezimenom Domine, a u ovom kontekstu možemo govoriti o pravom prezimenu koje se do te mjere učvrstilo da se izgubila dodirna veza s možebitnim rodonačelnikom, kroz više generacija zauzima važno mjesto u rapskom društvu.¹⁰ Onim potječe od latinskog oblika *Dominus*. U izvorima se spominju braća Stefano, Dominico, Madio i Gregorio sa svojim obiteljima i njihova sestra Margareta, redovnica u samostanu Sv. Nikole u Zadru. Stefanovi potomci su Christoforo, Joanino, Damiane sa ženom Marijom i sinom Crestolom, biskup Chrisogonus i Malgarita koja je udajom došla u još jednu moćnu rapsku obitelj Hermolais. Dominico sa ženom Coliçom ima djecu Franela, Franiçu i Dragolu, a Madio ima sina Ivanola. Muški pripadnici obitelji nose hagionime s romanskim hipokorističkim sufiksima, dok kod su kod ženskih osoba slavenska imena češća.

Forma. Prezime Forma nije patronimnog porijekla već dolazi iz općeg romanskog leksika. Latinska riječ *forma* preživjela je u većini romanskih jezika bez ikakvih promjena, a takvu ju nalazimo i u funkciji spomenutog prezimena. Ipak, riječ *forma* pojmovno ne obuhvaća samo oblik već i sklad, ljepotu, pravilnost itd., što će nam biti jasnije ako pogledamo značenje pridjeva *formosus* u današnjim romanskim jezicima. U izvorima se spominju samo dvojica braće Pedrane i Stepe i dvojica nezakonitih sinova, Nicolija i Perolo za koje ne znamo u kakvim su rodbinskim vezama s prvom dvojicom.

⁷ Dušan Mlacović, „Družbeni in ekonomski odnosi na Rabu v anžujski dobi 1358–1409 (nobiles et populares)“, magistrska naloga, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, 1997, 191 (dalje: „Družbeni in ekonomski odnosi“).

⁸ „La cosa cattiva separata dalla buona“, Boerio, „*Dizionario del dialetto veneziano*“ 161.

⁹ Dušan Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika iz 1372. i 1388. godine“, *Historijski zbornik* 44 (1991), 160. (dalje: „Popisi rapskih vijećnika“)

¹⁰ Mlacović, *Gradani plemići*, 230.

Na popisu vijećnika iz 1372. nalazi se i Marinellus, kojeg nema u notarskim spisima.¹¹

Gauzigna. Prezime Gauzigna romanskog je porijekla, a romanske oblike imena i hipokoristika nose i svi muški članovi obitelji dok ženske osobe imaju slavenska imena. Skok drži da potječe od latinskog imena Gaudius.¹² U spisima su spomenuti ser Nicola, ser Bare i donna Dobre sa sinom Christoforom, ser Cibre sa sinovim Matolom i Cibrom, ser Natalis s djecom Grubicom i Marinellom i ser Salbe sa sinovima Antonijom i Matolom. Na popisu vijećnika iz 1388. spominje se i Iohanninus.¹³ Izvori ne pružaju podatke na temelju kojih bi se moglo zaključiti o njihovim međusobnim vezama.

Grube. Već ustaljeno prezime Grube kolidira s patronimom budući da ovaj naraštaj obitelji čine žena i djeca pokojnog ser Grube. Dolazi od slavenskog imena odnosno pridjeva *grub*. U obitelji prevladavaju romanska imena, naime jedina osoba sa slavenskim imenom je donna Slava koja je udajom došla u obitelj. Na ovom primjeru vidimo kako slavensko prezime odnosno patronim ne mora imati za posljedicu izbor slavenskih imena među potomcima. Izvori, dakle, spominju Grubinu ženu, Malgaritu, te njihove sinove; Missu sa kćeri Malgaritom, Stepolina sa ženom Slavom i Foscola.

Poruga. Prezime Poruga slavenskog je porijekla i u ovom vremenu dovoljno učvršćeno tako da kod članova obitelji ne nailazimo na pojavu patronima. U izvorima su spomenuti ser Andrea, njegova žena Mence, sin Marino sa ženom Nicolitom, sinom Christoforom i kćeri Marijom. Brat ser Andree, Volčina, ima sina Crestola. Uz spomenute pojavljuju se i Dominico, Clemen-tus i Frane čija veza s dvojicom braće nije poznata. U ovoj obitelji, po prvi put među plemstvom nalazimo jače izražen slavenski utjecaj kod muških osobnih imena. Prije svega valja istaknuti slavensko ime Volčina, ali i slavenske sufikse kod romanskih imena; Marince, Creste, Frane. S druge strane, što je vrlo zanimljivo, ženske osobe imaju romanska imena s romanskim sufiksima; Nicolita, Maria, uz hipokoristički oblik Mence, sa slavenskim nastavkom. Nadalje imenska formula jedne kćeri iz obitelji vrijedna je spomena, a to je *Maria filia ser Marini et Nicolite de Poruga*, budući da su kod nje iznimno spomenuti i otac i majka što inače nije uobičajeno.

Slovigna. Prezime Slovigna ukazuje na slavensko, odnosno kopneno porijeklo obitelji. Naime, otac jednog od članova ove obitelji naveden je kao *habitor Arbi* što dodatno potvrđuje da se radi o doseljeničkoj obitelji pri čemu se geografska odrednica porijekla pretvorila u prezime. I kod izbora

¹¹ Isto.

¹² Petar Skok, *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Zagreb: Jadranski institut Jugoslavenske akademije znanost i i umjetnosti, 1950, 56 (dalje: *Slavenstvo i romanstvo*).

¹³ Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika“, 160.

osobnih imena očigledan je slavenski utjecaj. Nejasna je rodbinska veza između osoba spomenutih u dokumentima pod ovim prezimenom. Pod ovim prezimenom u izvorima se spominju Christoforo pokojnog Frane, Ivane pokojnog Milcha te izvjesni Volcina. Kao vijećnik na popisu iz 1388. pojavljuje se i ser Frane, najvjerojatnije Christoforov sin koji je dobio ime po djedu.¹⁴

Spalatino. Obitelj Spalatino navodno je porijeklom iz Splita, a doseljnik je sam pokojni Matheus.¹⁵ Teško je reći je li Spalatino upravo njegov nadimak koji se onda posljedično i deklinira (Maria quondam ser Mathei Spalatini) budući da imamo i primjer u kojem je taj nadimak preuzeo funkciju patronima, a na koncu prerastao u prezime (Prode filia quondam ser Mathei de Spalatino). Osim navedene žene i kćeri, Matheo je imao i sina Dominica, a po njemu i unuka Matola.

Zaro. Prezime Zaro romanskog je porijekla, a u ovom razdoblju već je dovoljno učvršćeno tako da se kod pojedinih članova obitelji ne pojavljuju patronimi. Iz izvora saznajemo za različite ogranke obitelji čija nam međusobna veza nije poznata. S jedne strane tu su ser Frane sa sinom Crestolom, s druge sestre Bonce i Prode, a s treće donna Catena s kćeri Colicom. Na popisu iz 1388. kao vijećnici se spominju Franini sinovi Nicolettus i Petrus kojih nema u notarskim spisima.¹⁶ U obitelji prevladavaju hipokoristički oblici romanskih imena kod muških osoba, dok kod ženskih osoba imamo i slavenskih i romanskih hipokoristika.

Zudenico. Prezime Zudenico nastalo je iz patronima¹⁷ koji se održao u obitelji kroz više generacija. Izvori spominju brojne članove iznimno moćne rapske obitelji koju možemo pratiti kroz njezinih pet ogranaka; braća Christoforo i Marinello sa sinom Cibrom; Christoforo sa sinovima Paulusom, Cibrom i unukom Franolom; braća Zudenico (biskup), Frane sa sinom Zudolom, i njihov polubrat Filipcio; udovica Stasia sa sinom Colanom i na koncu braća Barthole i Čibre. Romanski je element snažno izražen pri izboru osobnih imena. Naime svi spomenuti članovi obitelji imaju romanska imena s romanskim sufiksima. Još jedna osobitost ove obitelji je i raširena upotreba nadimaka koji dolaze isključivo iz romanskog leksika; Rosso, Gaiardello i Folia.

¹⁴ Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika“, 160.

¹⁵ Mlacović, *Gradani plemići*, 241.

¹⁶ Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika“, 160.

¹⁷ Mlacović, *Gradani plemići*, 244.

2.2 Pučani vijećnici

Drugu skupinu koja je sačinjavala viši sloj rapskog društva sačinjavali su oni pučani koji su postigli status vijećnika. Mlacović ove obitelji s obzirom na njihov društvenopolitički položaj dijeli na obitelji koje su još od nastanka statuta uključene u upravljanje komunom (Braiano, Bubogna, Caçella, Conçica, Conano, Lompre, Machina, Plangos, Viola) te obitelji koje su se razvile iz sporednih loza prethodno spomenutih obitelji (Benne, Cosuliça, Domaça, Domaldino, Gargantilo, Gregorio, Ivanus, Otolinçio, Scaffa, Scanga i Tarantuso).¹⁸ Doseljena obitelj koja je postigla rapsko građanstvo prije revizije statuta 1326. je obitelj Nemira, dok za obitelji Malata i Scripossa nema zabilježene tradicije upravljanja komunom.¹⁹

Bissano. Za prezime Bissano, koje se javlja i u varijanti Bisano, ne može se sa sigurnošću reći kojeg je porijekla i od čega je nastalo. S obzirom da se spominje i u varijanti Bisanich za pretpostaviti je da je slavenskog porijekla, iako tu treba biti vrlo oprezan jer nema druge potvrde da je tomu tako. Budući da se ne javljaju oscilacije između prezimena i patronima valjalo bi zaključiti da je u ovom razdoblju već učvršćeno kao prezime. U notarskim se spisima spominje ser Balbe, za kojeg se ističe da je *cives arbensis* što bi moglo ići u prilog teoriji da se radi o osobi koja je taj status stekla, i njegova djeca Niculiça i Marichna, dok se njegov sin Steppe spominje kao plemić na popisu vijećnika iz 1388.²⁰ Hipokoristički sufiksi kod imena djece također opravdavaju tezu o slavenskom porijeklu obitelji.

Braiano. Za ovo prezime Jireček drži da je slavenskog porijekla²¹, odnosno da je nastalo iz istiomenog patronima. Forma varira, pa se prezime javlja i u varijanti Brcano. U spisima se pojavljuju udovica donna Mira sa sinovima Signom i Antoniom te njegovom ženom Marijom. Imena osoba pretežno su romanska kao i nadimak Bonino.

Bubogna. Obitelj Bubogna bila je jedna od najjačih obitelji iz red pučana vijećnika. Prezime je navodno poteklo od patronima slavenskog porijekla.²² Vjerojatno je tomu tako, no valja spomenuti i mogućnost tumačenja putem romanskog onima *bubon* koji označava izraslinu na tijelu kao posljedi-

¹⁸ Obitelji Bene, Gregorio i Ivanus obrađene su u članku „Identitet kasnosrednjovjekovnog Raba u svjetlu hagianima“ pa o njima neće biti detaljnijeg govora.

¹⁹ Isto 276.

²⁰ Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika“ 160.

²¹ Isto 250, citirano prema Constantin Jireček, *Die Romanen in den Städten Dalmatiens während des Mittelalters*, Beč: Kaiserliche Akademie der Wissenschaften, 1904, 10.

²² Mlacović, *Gradani plemići*, 252.

cu bolesti.²³ U spisima rapskih bilježnika spominje se ser Andrea koji se više puta ženio, tako da se uz njegovu ženu Marichnu kasnije pojavljuje i Dompza te njihov sin Dominico; i braća ser Andrea, Creste i Dominico sa ženom Marijom. U obitelji prevladavaju romanska imena pojačana nadimcima romanskog porijekla Spagnolo i Kalandra.

Caçlella. Prezime Caçlella najvjerojatnije je romanskog porijekla, a kod pojedinih osoba izmjenjuje se i s patronimom Lence. I u grafiji ima odstupanja pa se prezime javlja i u varijantama Caclella, Caçlela i Caçllela. Članovi obitelji su udovica donna Blase, sa sinovima Matolom i Christoforom koji je imao ženu Luciju. U drugom ogranku obitelji, koji potječe od nepoznatog pretka nazvanog Patriarcha, javlja se magister Stepe sa sinovima Ivanom i Lençolom. Spisi spominju i izvjesnog Colana čija je veza s ostatkom obitelji neutvrđena. Kod imena prevladavaju romanske forme, a zanimljivo odstupanje javlja se kod Ivana koji se spominje kao *Ivanes filio Stipcho*. Dakle, ne samo što je tom prilikom nazvan slavenskim imenom već je i ime njegova oca zapisano u ikavskoj varijanti.

Cesena. Prezime Cesena zapravo je ime talijanskog grada iz kojeg obitelj potječe. Da je svijest o njihovu porijeklu s druge strane Jadrana još uvijek postojala svjedoči i odabir prijedloga *da* umjesto prijedloga *de* kojim se obično formiraju romanska prezimena. S druge strane, zanimljivo je da notar u tekstu zapisuje upravo prijedlog *da*, koji u talijanskom jeziku označava porijeklo odnosno ishodište iz kojeg se neki objekt kreće prema referentu, iako bi na tom mjestu, prema pravilima klasičnog latiniteta morao stajati prijedlog *ex*. Članovi obitelji koje izvori spominju su Dominico, poznat i pod nadimkom Giriça baštinjenim od oca,²⁴ njegove kćeri Catarina i Trisa te sin Matholo.

Conçica. Ne može se sa sigurnošću reći koje je porijeklo ovog prezimena. Sufiks -iça mogao bi ukazivati da se radi o prezimenu slavenskog porijekla, ali oscilacije u grafiji (Conçica/Conciça/Conçiça) otežavaju rekonstrukciju izgovora, a time i rješavanje ovog pitanja. Spisi spominju bračni par, Çorgula i Mencu te njihov sin Colanole.

Conano. Prezime Conano, najvjerojatnije romanskog porijekla, u ovom je razdoblju učvršćeno, odnosno nema pojave patronima. Javlja se i u varijanti Coiano. U izvorima su navedeni braća Iacofçe i Martino sa ženom Prodom, te njihova sestra Maria.

Cosuliça. Prezime Cosuliça čini se zanimljivim primjerom ispreplitanja romanskog i slavenskog jezičnog elementa. Osnova Cos-, u kojoj intervokalno s u grafiji ima funkciju palatala, dolazi od hipokoristika nastalog iz hagi-

²³ „Enfiato cagionato dalla peste“; Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, 87.

²⁴ Mlacović, *Gradani plemići*, 257.

onima *Cassianus*. Taj hipokoristik nalazimo samostalno zabilježen u obliku Coxa (u Zadru susrećemo isti hipokoristik u grafiji Cossa²⁵), u kojoj grafem *x* ima vrijednost palatala. Na ovu se osnovu nadovezao dalmatski deminutivni sufiks -ul, a na koncu još i slavenski sufiks -ića. Prezimenu ne prethodi prijedlog *de*, a zabilježeno je i u dekliniranom obliku.

Domača. Prezime ove obitelji javlja se u grafiji u dva oblika; Domača i Domaza, a dovoljno je učvršćeno budući da u izvorima ne nailazimo na paralelnu upotrebu patronima. U spisima se spominju tri ogranka obitelji čije su nam međusobne veze nepoznate: Creste sa sinom Lenzolom i kćeri Fumijom; Françolo sa sinom Domulom i Pribe, kći pokojnog Mateja. Osnova Dom- najvjerojatnije je romanskog porijekla, a na nju se nastavlja romanski sufiks -aza (-aça). Osobna imena i sufiksi za tvorbu hipokoristika također su romanski.

Domaldino. Prezime Domaldino romanskog je porijekla, naime na osnovu Domald-, koja ukazuje na postanak ovoga prezimena iz nekadašnjeg patronima Domaldo, nastavlja se deminutivni romanski sufiks -ino. Muška osobna imena su romanska, dok kod ženskih osoba, nalazimo i slavenska imena ili barem slavenske hipokorističke sufikse. Izvori spominju dva ogranka obitelji, a to su udovica Mençe sa sinom Marinom i kćeri Bunçi te Martin sa ženom Stanom i sinovima Dominicom, koji se javlja i pod nadimkom Brumo, i Domolom sa ženom Antonijom.

Gargantil. Prezime je u svakom slučaju romanskog porijekla. Riječ dolazi iz španjolskog *gargantilla* što doslovce znači ogrlica, a preuzeta je i u talijanskom u obliku *gargantiglia* čijim je posredstvom i došla u ove krajeve. Muška osobna imena članova obitelji kao i hipokoristički sufiks -olo koji se nastavlja na sva tri spomenuta imena, romanskog su porijekla. Izvori spominju Mencola, koji se javlja i kao Nicola, njegovu ženu Pribu i sinove Crestola i Tronçola.

Lompre. Prezime Lompre razvilo se iz istoimenog patronima²⁶ koji je pak hipokoristički oblik rimskog imena Lampridius. Prezime još uvijek nije dovoljno utvrđeno pa dolazi do oscilacija pri čemu u imenskoj formuli na mjestu prezimena nalazimo patronim ili nadimak. Članovi obitelji spomenuti u izvorima pripadaju trima ograncima; Dominicova udovica Cotte sa sinovima Lomprolom, Maçolom i Petrolom; Petrecinov sin Dominchiello sa ženom Catharinom i sinom Androssolom; Mence sa sinom Justolom. Oscilacije u imenskim formulama najizraženije su kod udovice Cotte i njezinih potomaka. Naime, pored prezimena Lompre pojavljuje se i obiteljski nadimak Salato, a jedan od njezinih sinova u dokumentima je označen imenom i prezimenom pokojnog oca dok je na drugom mjestu označen jedino imenom svoje majke.

²⁵ Jakić-Cestarić, *Etnički odnosi*, 140.

²⁶ Isto, 266.

Druga je skupina sastavljena od potomaka pokojnog Petrecina čija se društvena uloga i značenje u obitelji, a saznajemo da je bio bogatiji od drugih članova²⁷, preslikava i u područje antroponimije na način da zasjenjuje obiteljsko prezime i uvodi patronim koji čak ima tendenciju prelaska u prezime.

Machina. Prezime Machina romanskog je porijekla, a romanska imena nose i članovi obitelji uz povremene pojave slavenskih hipokorističkih sufiksa kao što su -e i -essa. U spisima su spomenuti Pascolinovi sinovi: Marino sa ženom Marijom, kćeri Benom i sinom Crestolom te Dominico sa ženom Boncom. Pored navedenih spominju se još i Pascolinov brat, redovnik Frane, i Marincio, sin Matesse čija nam veza s ostatkom obitelji nije poznata. Zanimljivo je da su spomenuta i tri člana Marinove tazine, odnosno roditelji i brat njegove žene Marije. Tim se osobama kao isključiva odrednica spominje tazinjski odnos s Marinom de Machinom pa je za pretpostaviti da se radi o osobama iz nižih slojeva društva.

Malata. Od obitelji Malata u izvorima su spomenute samo dvije osobe, Martino i Mira, a njihova međusobna veza nije nam poznata. Prezime ima oblik ženskog roda talijanskog pridjeva *malato*.

Marchesano. Onim Marchesano, koji ukazuje na porijeklo obitelji iz talijanske pokrajine Marche, u ovom je razdoblju funkcionirao kao patronim. U izvorima ga nalazimo dekliniranog, mahom u genitivu, a ne postoje tragovi koji bi ukazivali na prelazak patronima u prezime. Umjesto prezimena u imenskoj se formuli koristi slijed otac-djed ili otac-djed-patronim. Članovi obitelji koji se spominju su Dominico, njegov otac Luca, sestra Dabra i sin Blase. Muški članovi obitelji nose romanizirane hagionime, a jedina ženska osoba koja se spominje nosi slavensko ime.

Nemira. Prezime Nemira najvjerojatnije je slavenska složenica kojoj je u osnovi imenica *mir*. Izvori spominju Stefana i njegove sinove, Marina i Crestola.

Otolincio. Prezime Otolincio, nepoznate etimologije, nastalo je iz recentnog patronima²⁸. O tome svjedoče i oscilacije do kojih dolazi u imenskoj formuli. Naime, pored uobičajene romanske tvorbe prezimena, javljaju se i oblici bez prijedloga, pa čak i kombinacija prijedloga i dekliniranog imenskog dijela prezimena. U izvorima se spominju samo dva člana ove obitelji; Nasio i njegov sin Colla.

Plangos. Porijeklo prezimena je nejasno, na prvi pogled nameće se zaključak o povezanosti s glagolom *plangere* (plakati), ali valja biti oprezan. U svakom slučaju, prezime je već prilično učvršćeno tako da u imenskoj formuli ne dolazi do oscilacija odnosno pojave patronima. U spisima se spominje Ste-

²⁷ Mlacović, „Družbeni in ekonomski odnosi“, 213.

²⁸ Isto, 220.

pe sa ženom Marijom i njihovi sinovi; Tomas sa ženom Marom i sinom Antonolom te Signa sa ženom Cottom, kćeri krojača Dominica. Pored njih javlja se Katarina, udovica njihovog sina Cristofora.

Rodanis. Obitelj Rodanis porijeklom je iz Cremona²⁹. Prezime je u nekom nepoznatom trenutku poprimilo latinizirani oblik. Paralelno s prezimenom ili umjesto njega u imenskoj se formuli javlja onim Comerçarius, oznaka službe koja je preuzela funkciju nadimka, zapisan i u grafijama Comerzarius i Çumercarius, koji je izvorno nosio Christofor de Rodanis da bi se potom prenio i na njegove potomke. Ova pojava, o kojoj je već bilo govora, svjedoči o društvenoj važnosti same osobe koja svojim značajem utječe na imensku formulu, a time i na identifikaciju ostalih članova obitelji. U prilog tome govori i činjenica da nosi titulu *ser*, a njegova žena Marina titulu *donna*. Pored navedenog bračnog para, u izvorima se spominju i njihovi sinovi; Androse, Misse i kanonik Nicolao.

Scanga. Prezime Scanga romanskog je porijekla. Izvori spominju Çorgula te njegovog sina Çibra sa ženom Boncom i kćeri Dobrizom. Pored njih, javlja se i izvjesni Creste čija nam veza s ostatkom obitelji nije poznata.

Scaffa. U notarskim se spisima obitelj Scaffa spominje samo u sintagmi *heredes Androssii Scaffa*, bez osobnih imena, ali na popisu vijećnika iz 1388. spominje se *Matolus de Scaffa*.³⁰ Samo prezime romanskog je porijekla, označava manje plovilo³¹, a riječ je još uvijek prisutna u našim krajevima u značenju posude, lopera, sudopera, ali i broda.

Screpossa. Prezime Screpossa romanskog je porijekla, a u izvorima pronalazimo braću Françola i Zorgula sa ženom Prodom.

Tarantuso. Kroz ovaj primjer možemo pratiti kako se u relativno kratkom periodu odvijao proces pretvorbe nadimka u patronim, a potom i u prezime. Dvojica braće Antonio i Androse u svojoj imenskoj formuli sadrže i ime svog oca Mateya koji je nosio nadimak Tarantusa. Varijante u kojima se imenska formula javlja idu od one u kojoj se izričito navodi da je riječ o nadimku (Matey dicti Tarantusa), preko dekliniranog patronima (Matey Tarantusi) do prezimena (de Tarantuso). Složenosti doprinosi i varijanta u kojoj se u funkciji patronima pretvorenog u prezime javlja i ime njihovog djeda (de Dominicus). Hipoteze o povezanosti nadimka Tarantuso s južnoitalskim Tarantom najvjerojatnije su neutemeljene.³²

Viola. Prezime Viola romanskog je porijekla. U spisima se pod ovim prezimenom spominju Vite, njegova žena Fume i sin Johanne čije se ime jav-

²⁹ Isto, 29.

³⁰ Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika“, 160.

³¹ Mlacović, „Družbeni in ekonomski odnosi“, 225.

³² Isto, 228.

lja različitim podoblicima sjevernoitalske varijante ovoga imena (Çanolus/Zanolus) odnosno hipokorističkim oblicima Cane, Canolo, Çanole.

3. Pučani

Širi sloj rapskog srednjovjekovnog društva činili su pučani. Za razliku od plemića kod kojih je proces pretvaranja patronima u prezime uznapredovao do te mjere da su mnoga prezimena već potpuno ustaljena, imenska formula kod pučana varira od malobrojnih prezimena preko patronima do osoba koje su označene svojim zvanjem, zanimanjem ili porijeklom. Prije pregleda pučana čija imena nalazimo u dokumentima valja naglasiti da nemamo na raspolaganju uzorak koji u potpunosti odražava društveno stanje. Članovi viših društvenih slojeva, odnosno obitelji plemića i pučana vijećnika češće se pojavljuju kao stranke u pravnim poslovima koje su zapisali rapski bilježnici pa se stoga s popriličnom sigurnošću može reći da je velika većina pripadnika viših slojeva i zabilježena u spisima. S druge strane, obični pučani nisu ni mogli biti zastupljeni u toj mjeri u dokumentima budući da je njihovo sudjelovanje u pravnim poslovima rjeđe odnosno razmjerno ekonomskoj moći. Također je potrebno naglasiti da osobe koje se pojavljuju ne odražavaju ukupnost obitelji tako da na temelju broja osoba koje se pojavljuju pod jednim zajedničkim nazivnikom, bio on prezime, patronim ili nešto drugo, ne možemo zaključivati o brojnosti same obitelji. Ipak, sve navedeno nipošto ne znači da je ovaj bogati korpus osobnih imena beskoristan. Upravo suprotno, može nam poslužiti kao bogat izvor informacija, ako mu pristupimo s dužnim oprezom. Zato u sljedećem dijelu izlaganja svakoj pojedinoj obitelji neće biti posvećena posebna pozornost kao što je to učinjeno kod plemića i pučana vijećnika koji čine zaokruženu i genealoški obrađenu cjelinu, već će u središte zanimanja doći pojave koje, ako ih se pravilno uoči i interpretira, mogu biti iznimno dragocjene za konačnu sintezu.

1.2.1 Pučani identificirani prezimenom³³

Abundo. Abundo je prezime romanskog porijekla, a nastalo je od gerunda glagola *habere* pa utoliko implicira obilje odnosno imućnost. Pojavljuje se i u grafiji Habundo u kojoj je grafem *h* nema fonetsku već isključivo etimološku funkciju. Pod ovim se prezimenom spominju Mazolino i njegova žena Mence, a oboje nose romanske hipokorističke oblike.

³³ Obitelji pučana s prezimenima hagionimnog porijekla obrađene su u članku „Identitet kasnosrednjovjekovnog Raba u svjetlu hagionima“ pa o njima neće biti detaljnijeg govora.

Anzuleto. Prezime Anzuleto koje se javlja i u oblicima Ancelleto i Ancolato romanskog je porijekla, a nastalo je iz osnove *ancillus* u značenju ‘sluga’ i hipokorističkog sufiksa -eto. Dokumenti spominju Crestola i njegovog sina Blasiusa, rapskog kanonika.

Artico. Artico, odnosno Articho, prezime je nepoznatog porijekla. Osobe spomenute pod ovim prezimenom su Colancin i njegov sin Creste.

Asto. Asto je prezime nepoznatog porijekla, najvjerojatnije romansko, a od članova obitelji koja ga nosi spomenute su tri ženske osobe, kćeri ser Antonija; Dobre, Antonija i redovnica Richelda.

Avano. Pod romanskim prezimenom Avano spominje se samo izvjesni Jacofce. Nema podataka o mogućoj povezanosti ovog prezimena s plemićkom obitelji Avanço, no sličnost između dvaju oblika pobuđuje zanimanje.

Baderla. Teško je bilo što tvrditi o porijeklu prezimena Baderla. Nose ga dvije muške osobe; Stipanus i najamni radnik Petre.

Balaben. Romanski imenski oblik Balaben zapisan je kao patronim u genitivu i u obliku romanskog prezimena, a referira se na izvjesnog Nicolu. Moguće ga je shvatiti kao složenicu mletačkog glagola *balar* (plesati) i priloga *ben* (dobro).

Balbo. Pod romanskim prezimenom Balbo spominju se Petar i njegova žena Maria.

Barato. Ovo se prezime spominje u oblicima Barato i Barata. U izvorima je pod ovim prezimenom zabilježena Nicolina žena Dessa i njezin sin Dominico. Postoji mogućnost da su ove osobe u srodstvu s Bartolinom de Capalbo koji nosi nadimak Barato.

Barbabixa. Prezime Barbabixa romanska je složenica sa značenjem ‘siva brada’. Pridjev *bixo* mletačka je inačica arhaičnog pridjeva *bigio* (‘siv’).

Barcusello. Oblik Barcusello odnosno Barchosello javlja se kao romansko prezime, formirano putem prijedloga *de*, i kao patronim u genitivu. U osnovi ovoga naziva je romanska riječ *barca* kojoj je dodan sufiks -sello. Osobe spomenute pod ovim prezimenom odnosno patronimom su Petrova udovica Stria i njegov sin Creste.

Baston. Prezime Baston zabilježeno je bez romanskog prijedloga *de*, a s druge strane zapisano je u nominativu pa ne možemo biti sigurni radi li se o patronimu. Sam naziv je romanskog porijekla, a označava štap odnosno batinu. Stoga je najvjerojatnije riječ o nadimku koji je poprimio funkciju prezimena. Takav se zaključak nameće ako u obzir uzmemo ironični, a vrlo često i deskriptivni karakter rapskih nadimaka.

Bellina. Bellina je prezime romanskog porijekla, umanjena pridjeva *bella*, iz čega se može naslutiti matronimno obilježje ovog prezimena. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje Ivane sin Misse.

Belintera. Belintera je prezime romanskog porijekla koje se javlja bez uobičajenog prijedloga *de*. Riječ je o složenici čiju je tvorbu moguće tumačiti na više načina. Naime, prezime je moglo nastati spajanjem pridjeva *bello* s prijedlogom *in* i imenicom *terra* što je najmanje vjerojatno, zatim spajanjem pridjeva *bellina* i imenice *terra*, sa značenjem ‘dražesna zemlja’, odnosno spajanjem pridjeva *bella* s pridjevom *intera*, sa značenjem ‘potpuno lijepa’, što je vjerojatnije. Jedina osoba koja ga, prema dostupnim podacima nosi je izvjesni Çorgulus.

Beloselo. Prezimenu Beloselo također ne prethodi romanski prijedlog *de* što bi nas moglo navesti na zaključak da se radi o slavenskoj složenici u značenju ‘bijelo selo’. Jednako tako, moguće je zaključiti da se radi o romanskoj složenici pridjeva *bello* iz prethodna dva primjera i romanskog sufiksa *-sello* koji se pokazao produktivnim i u drugim slučajevima poput prezimena Barcusello. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje jedino Zorgulo.

Bellosich. U ovoj obitelji slavenstvo prevladava u svim elementima imenske formule. Od prezimena Bellosich u kojem se na slavensku osnovu nastavlja slavenski sufiks, preko osobnih imena Radoslavo, Sfitane i Stoyano do nadimka Prasića. Sufiks *-o* dodan na kraju osobnih imena, koji upućuje na romanski utjecaj, može se promatrati isključivo kao pisarev dodatak. Drugi nadimak, Percle, prilično je zagonetan. Ako uzmemo da se radi o riječi koja proizlazi iz romanskog *porco*, onda bismo mogli zaključiti da su nadimci Prasića i Percle sinonimi.

Biscopo. Prezime Biscopo nastalo je od slavenizirane grčke riječi *ἐπίσκοπος* koja je pretvorena u riječ biskup, a koja je u ovom slučaju naknadno romanizirana dodavanjem sufiksa *-o*. Stoga valja zaključiti da je ovo prezime prvotno funkcioniralo kao nadimak. Jedina osoba spomenuta pod ovim prezimenom nosi ime Martin, slavensku inačicu romanskog hagionima.

Blisnaç. Bliznaç je slavensko prezime, odnosno nadimak koji je poprimio ulogu prezimena. Grafija dosljedno čuva slavenski izgovor ove riječi koja u današnjem standardu ima oblik blizanac premda pojedini dijalekti još uvijek čuvaju oblik bliznac. U izvorima je pod ovim prezimenom zabilježen izvjesni Petre.

Bobos. Bobos je romanizirano slavensko prezime, čija etimologija nije do konca razjašnjena, sa samo jednim predstavnikom spomenutim u dokumentima. Više antroponima i toponima u našim krajevima sadrži osnove Bob- i Bobov-.

Bogdanello. Bogdanello je romanizirano slavensko prezime koje se razvilo iz patronima Bogdan i romanskog hipokorističkog sufiksa *-ello*. Nosi ga Katarina, kći pokojog Damiana koja se udala za izvjesnog Pascola.

Bogdoy. Prezime odnosno patronim Bogdoy nastalo je kao složenica imenice Bog i glagola dati. U spisima se spominju Demine, njegova žena Stanna i sin Bogde koji dobiva ime prema obiteljskom patronimu.

Bonifačinig. Prezime Bonifačinig zanimljiv je primjer slavenizacije romanskog prezimena. Naime, romanskoj osnovi koja se sastoji od imenice *bonum* i glagola *facere*, u značenju ‘činiti dobro’ dodan je slavenski nastavak -ig, u kojem grafem *g* ima funkciju palatala. Prezime se javlja i u varijanti Bonfačima, a nose ga Marco i njegova žena donna Dome.

Bos. Porijeklo prezimena Bos je nejasno. Moguća je njegova veza s prezimenom Bobos pri čemu bi se moglo nagađati o notarovoj nedosljednosti ili pak kraćenju dotičnog prezimena. Druga je mogućnost da se radi o latinskom *bos* gen. *bovis*, sa značenjem ‘govedo’, no to je manje vjerojatno.

Brachalich. Prezime Brachalich slavenskog je porijekla, a javlja se i u varijanti Brochalich. Izvori spominju Stannu, udovicu pokojnog Micovilla, njezinu kćer Dragu i sina Marincija s obitelji odnosno ženom Bocdanom i kćerima Antonijom i Dragom. Iz navedenoga vidimo da su osobna imena uglavnom slavenska ili se radi o slavenskim varijantama romanskih imena.

Bratalia. Bratalia je prezime slavenskog porijekla, nastalo dodavanjem romanskog sufiksa -alia, koji bi u suvremenoj talijanskoj grafiji imao oblik -aglia, slavenskoj osnovi *brat-*. Ne prethodi mu romanski prijedlog, a jedina osoba koja ga nosi je izvjesni Marinčio.

Bratosille. Prezime Bratosille se u pogledu slavenske osnove *brat-* podudara s prethodno spomenutim prezimenom, ali s različitim sufiksom. Zabilježeno je kod dviju muških osoba s romanskim hipokorističkim oblicima u funkciji osobnih imena.

Brumna. Brumna je slavensko prezime kojem ne prethodi romanski prijedlog *de*, a nosi ga izvjesni Dominicus.

Bucita. Prezime Bucita nejasnog je postanka, odnosno moguća su različita nagađanja o njegovoj etimologiji, ali bez čvršćih dokaza.

Bude. Prezime Bude skraćeni je oblik slavenskog patronima Budimir. U spisima su spomenuti Marincio te bračni par Paulo i Pria.

Budille. Romanizirano slavensko prezime Budille pripada seriji prezimena s osnovom *Bud-* koji je u ovom slučaju dodan romanski sufiks -ille.

Budimer. Prezime Budimer, koje se javlja i u sinkopiranoj varijanti Budmir, slavenskog je porijekla i nastalo je sufiksalsnom tvorbom. Najvjerojatnije je nastalo iz istoimenog patronima. Spisi spominju Marinča i njegovog sina Ivanola te Stannu, udovicu pokojnog Stepaa.

Budogna. Budogna je slavenski hipokoristički oblik koji je prerastao u romanizirano prezime dodavanjem prijedloga *de*, a iznimno i romanskog ženskog određenog člana *la*. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje samo Georgijev sin Damiance.

Bulode. Porijeklo prezimena Bulode je nejasno, a jedina osoba koja ga nosi je svećenik Paulo.

Cabra. Prezime Cabra, zapisano i u obliku Caura, romanskog je porijekla i doslovce označava kozu, a nose ga Signa i njegova udovica Dobre.

Caim. Prezime Caim, koje se javlja i u varijantama Chaim i Caymo, matronim je slavenskog porijekla. Izvori spominju Antonija, Maru i Mencu, a međusobna veza tih triju osoba nije nam poznata.

Caldane. Caldane je prezime romanskog porijekla, najvjerojatnije povezano s dijelom grada Raba koji se zove Kaldanac. U spisima je pod ovim prezimenom zabilježen bračni par Iohanus i Draga.

Caldarolla. Ovo prezime označava zanimanje pečenja crijepa i opeke pri čemu varijanta Caldarolla označava pećnicu dok s druge strane varijanta Caldaiaro (Caldaraco) označava samu osobu koja tu djelatnost vrši. Javlja se i u dekliniranom obliku, naravno, u tom slučaju mu ne prethodi prijedlog *de*. O porijeklu obitelji ne može se sa sigurnošću ništa tvrditi budući da samo prezime, iako romansko, ne mora nužno implicirati romansko porijeklo budući da je i za druge djelatnosti, kao što ćemo kasnije vidjeti znakovito da koriste romanske odnosno talijanske nazive. Osobna imena također ne govore puno jer se radi o hipokorističkim oblicima kršćanskih imena koja su općeprisutna u rapskom antroponimnom sustavu pa se tako spominju Creste i njegova žena Mence te izvjesni Petre.

Camarella. Prezime Camarella romanskog je porijekla, a sastoji se od osnove *camara*, 'soba', i sufiksa *-ella*. Pod ovim se prezimenom spominje poddakon Andreas.

Campanile. Prezime Campanile ova je obitelj najvjerojatnije dobila zbog življenja u blizini zvonika ili obavljanja neke djelatnosti povezane sa zvonikom. U prilog prvoj opciji je i talijanski prijedlog *da*, u ovom slučaju spojen s određenim članom, koji implicira potjecanje i porijeklo odnosno kretanje nekog objekta prema referentu, o čemu je već prethodno bilo govora kod plemićke obitelji porijeklom iz Cesene. Kao što vidimo, ovakva tvorba prezimena u spisima rapskih notara prilično je rijetka pa joj valja pridati pažnju. Članovi obitelji spomenuti u izvorima su Creste, njegova žena Stanne te Petrova žena Pribe. Kao i kod obitelji Caldarolla, romansko ime obitelji Campanile odraz je nazivlja koje je bilo u upotrebi, pa kao što i danas stanovništvo na jadranskoj obali koristi naziv kampanel, još je izvjesnije da je u to doba to bio jedini naziv za zvonik.

Canaç. Prezime Canaç, koje se u grafiji se javlja i u različitim varijantama Canatio, Canacio i Canaco, slavenskog je porijekla. Zapisano je i u obliku Cauç, ali u ovom se slučaju najvjerojatnije radi o pisarevoj pogrešci. Na osnovu Can- nastavlja se slavenski sufiks -aç. Ostale varijante prezimena valja pripisati notarskoj proizvoljnosti. Prezime je u najvećem broju slučajeva zapisano bez prijedloga *de* kojim se uobičajeno tvore romanska prezimena. S druge strane, pri dekliniranju prezime ima nastavke latinske druge deklinacije. U izvorima se spominje Creste, njegovi sinovi Dominico, Mateo i Marco te nećak Crestole, sin Petra, najvjerojatnije Crestovog brata. Za razliku od navedenih osoba kod kojih prevladavaju romanska imena, u spisima se spominju Rados i Stepano koje prema dostupnim podacima ne možemo povezati s prethodnom skupinom.

Canoich. Prezime Canoich sastoji se od osnove Cano-, čije je porijeklo teško utvrdivo, i slavenskog sufiksa za tvorbu prezimena, -ich. Jedina osoba zabilježena pod ovim prezimenom nosi slavenizirani hagionim Micovil.

Capalbo. Oblik Capalbo u ovom je razdoblju u fazi pretvorbe iz patronima u ime, pa tako za istu osobu imamo primjer s patronimom podložnim dekliniranju i prezimenom formiranim na romanski način. Pored toga, kao nositelj identifikacije javlja se i nadimak. Naime, u spisima se spominje Baralino koji pored prezimena, odnosno patronima Capalbo nosi i nadimke, a zapravo hipokorističke oblike imena Bartol pa su onda i njegovi sinovi, Dominchiello i Quirino, označeni kao sinovi Barata odnosno Baratelina. Iz primjera vidimo da u imenskim formulama članova ove obitelji prevladava romanski element.

Carba. Onim Carba, zabilježen i u grafiji Karba, pojavljuje se u funkciji prezimena odnosno patronima u genitivu. Najvjerojatnije je riječ o slavenskom imenu odnosno nadimku pri čemu grafem *a* u prvom slogu riječi valja shvatiti kao čakavski poluglas. Izvori pod ovim prezimenom odnosno patronimom spominju jedino izvjesnog Crestola.

Carnalo. Prezime Carnalo odnosno Carnalus romanskog je porijekla sa značenjem 'tjelesan, puten' pa se stoga nameće zaključak da je riječ o nadimku koji se s pojedinca proširio na cijelu obitelj. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje Bude, osoba sa slavenskim hipokoristikom, i Nicola Cano, kod kojeg drugi član imenske formule upućuje na vezu s prezimenom Canoich.

Castelano. Castelano je prezime koje potječe od romanskog *castello*. U rapskim dokumentima ima samo jednog predstavnika koji nosi romanski hipokoristik Mise, ali u raznim je varijacijama ovo prezime prisutno na širim prostorima srednjovjekovne Europe što ne začuđuje jer ukazuje na službu dvorjanina, zapovjednika utvrde i slično.

Cavaler. Riječ *cavaler*, koja u romanskim jezicima, naravno u ponešto izmijenjenom obliku, označava konjanika, u srednjovjekovnom je Rabu označavala komunalnog službenika koji nadgleda područja koja se nalaze izvan gradskih zidina. Svoju je službu obavljao jašući na konju tako da je ova riječ poprimila sasvim novo značenje. Kao i kod drugih zanimanja, uočavamo da je naziv djelatnosti postao nadimak iz kojeg se nerijetko razvilo i prezime. Osobe spomenute u izvorima su Nicola, Dominico sa sinom Crestolom, Vite i njegova žena Stanna koja se nakon muževe smrti ponovno udala za izvjesnog Mignu. Samo prezime javlja se i u varijantama Cavalir i Cavaler, u svim je primjerima formirano upotrebom prijedloga *de*, osim u primjeru ‘Vite filius Cavaler’. Ova nas iznimka ne bi trebala navesti na razmišljanje da se radi o patronimu, pogotovo ako uzmemo u obzir da nije došlo do deklinacije kao što je uobičajeno kod patronima.

Cavrgne. Prezime Cavrgne slavenskog je porijekla, a zanimljivo je zbog svoje grafije kojom je zabilježeno slogotvorno *r* u drugom slogu riječi. U spisima ga nosi donna Slava, udovica Mazolova.

Cazaimimigo. Prezime Cazaimimigo romanska je složenica i, uz Zudenigo, jedino prezime sa sufiksom –go. Jedina njegova predstavnica je Dume koja u imenskoj formuli sadrži i romansko prezime Carosa koje se ne pojavljuje na drugim mjestima u spisima rapskih notara.

Celle. Celle je patronimni hipokoristik koji je prerastao prezime, a nosi ga osoba zabilježena pod romanskim hipokoristikom Sanne.

Cellemisse. Cellemisse je zanimljiva fuzija dvaju osobnih imena, odnosno hipokoristika, koja je dodavanjem prijedloga *de* prerasla u prezime.

Cenitolo. Prezime Cenitolo, zabilježeno i u varijanti Cinitolo, romanskog je porijekla. U spisima je spomenut jedino izvjesni Kalenda, Domin sin.

Centofige. Prezime Centofige nastalo je kao složenica koja u prijevodu s talijanskog doslovce znači ‘stotinu smokava’, a javlja se i u latiniziranoj varijanti Centufigis. Dalmatsku varijantu ove složenice, u kojoj je izvorni izgovor latinskog *c* sačuvan, odnosno u kojoj nije došlo do palatalizacije nalazimo u dubrovačkom toponimu Kantafig. Izvori pod ovim prezimenom spominju Ivana i njegovu ženu Bizu, zatim Dominica sa sestrom Dragom te Cresta, sina Andree. Kod muških osoba prevladavaju romanska imena koja su u skladu s izrazito romanskim karakterom obiteljskog prezimena.

Cerenchich. Cerenchich je slavensko prezime koje se pojavljuje paralelno sa svojom romanskom varijantom Cerincello. Naime, na osnovu *ceren-* (*cerin-*) koja je najvjerojatnije matronimnog postanka, nadovezuje se slavenski sufiks –chich odnosno sufiks –cello koji je zapravo njegov romanski prijevod. Na taj je način deminutivni karakter slavenskog prezimena doslovce sačuvan u svojoj romanskoj inačici. Pod ovim su prezimenom spomenuti Domichiello i njegova žena Draga.

Cesna. Prezime Cesna nepoznatog je porijekla. Ipak, ako bismo pretpostavili da je riječ o pisarevoj omašci, mogli bismo ga poistovjetiti s prezimenom Cesena posebno ako imamo u vidu da je ovaj oblik zabilježen samo jednom. Moguće je i da nije došlo do pogreške već da je jednostavno riječ o sinkopi pomoću koje je oblik Cesena postao Cesna.

Cacamor. Cacamor je prezime romanskog porijekla proizašlo iz nadimka. Riječ je o složenici podrugljivog značenja koja se sastoji od prezenta glagola *cacare*, u značenju 'vršiti nuždu, kakati' i priloga *moro* 'crno, tamno'. Uz navedeni, zabilježen je još i besmisleni oblik Chacamoy koji je najvjerojatnije namjerno iskrivljen kako bi se promijenjenom grafijom sakrilo pravo značenje. Zanimljivo je da se prvi oblik javlja kod muškog člana obitelji, Mazija, dok se ovaj drugi, iskrivljeni ili eufemizirani, pojavljuje kod spomena njegove udovice Bonne. Naime, u spisima nije zabilježen niti jedan ženski nadimak pa ovakav postupak 'maskiranja' valja promatrati kao dio opće tendencije izbjegavanja nadimaka u imenskim formulama ženskih osoba budući da su rapski nadimci najčešće podrugljivog karaktera.

Chachina. Chachina je prezime nastalo iz matronima slavenskog porijekla što postaje jasnije ako kombinaciju grafema *ch* protumačimo kao palatal č. Pod ovim se prezimenom u spisima pojavljuju Dominico, koji nosi i romanski nadimak Bastiano, i njegova majka Pribe.

Chastagnol. Chastagnol je romansko prezime sa značenjem 'kestenjast' pa i u ovom slučaju valja zaključiti da je ovo prezime, pod kojim je spomenut jedino izvjesni Leonardo, nastalo iz nadimka.

Chichius. Teško je utvrditi porijeklo, ali i izgovor ovog patronima koje je vjerojatno nastalo iz nadimka. Taj je nadimak nosio Petre, a drugi članovi obitelji spomenuti u izvorima identificirani su preko njega; kao njegov brat Radoi i unuk Dragina, Stroilov sin. Kao što vidimo, kod osobnih imena prevladava slavenski element, dok je uobičajena romanska tvorba prezimena izostala.

Cigina. Cigina je slavenski matronim koji je dodatkom prijedloga *de* poprimio oblik prezimena. Jedina zabilježena predstavnica ovoga prezimena je Stosse.

Cigognolla. Cigognolla, deminutiv od mletačkog *cigogna* 'roda', romansko je prezime pod kojim se spominje donna Katarina, Albertova udovica.

Citadella. Prilično je vjerojatno da je ova obitelj svoje prezime dobila zahvaljujući porijeklu iz Citadelle u Furlaniji. Osobe koje se pod tim prezimenom spominju su Johane, liječnik koji je primao plaću iz općinske blagajne te njegov sin Antonio sa ženom Marijom. Johanov je otac nosio ime Guiçardo koje nije bilo uobičajeno na Rabu. Dodatan argument u prilog tvrdnji da je riječ o doseljenoj obitelji je i upotreba titula *dominus* i *donna*, koje su im pripisane da bi ih se izdvojilo od ostatka stanovništva. Kao i u drugim gra-

dovima Dalmacije, svim se došljacima nije pristupalo na isti način.³⁴ Ipak, na popisu vijećnika iz 1388. nalazimo da je *ser Joanninus de Citadella* pribrojen plemićima.³⁵ Osobna imena su očekivano, romanska, navedena bez upotrebe hipokoristika.

Clara. Prezime Clara je, osim u navedenoj latinskoj varijanti, zapisano i u talijanskoj inačici Chiara, uz koji se paralelno pojavljuje i patronim Clarelus u genitivu. U spisima se pod ovim prezimenom i njegovom patronimnom inačicom spominju Petre i njegova žena Stana s tim da se posljednja pojavljuje i u ulozi ljubavnice svećenika Çavatina.

Comesso. Prezime Comesso potječe od romanske riječi koja označava kneza, ali će u ovom slučaju, kao uostalom i u nemalom broju drugih, zapravo biti riječ o posprdnom nadimku. Tvorcima nadimka cilj je bio narugati se lažnoj veličini nekog od svojih sugrađana, a tijekom vremena nadimak je pre-rastao u prezime, a vrlo vjerojatno izgubio i dio svog provokativnog karaktera. Pod ovim se prezimenom spominje Georgius, čije je ime zabilježeno i u različitim grafičkim varijantama hipokoristika Çorgolus, a koji nosi i slavenski nadimak Strach.

Corento. Prezime Corento romanskog je porijekla, a jedini njegov predstavnik je izvjesni Marincius.

Cormiula. Romanizirano prezime Cormiula javlja se još i u varijantama Corniula, Cormola i Cormula. Romanski deminutivni sufikisi -ola i -ula mogli bi nas navesti na zaključak da se radi isključivo o romanskom prezimenu, no ako bolje promotrimo uočiti ćemo da ono sadrži u sebi praslavensku osnovu *kūrma iz koje se razvila i današnja riječ *krma*. U izvorima su pod ovim prezimenom spomenuti Marcolo i njegova žena Maria te izvjesni Paulus.

Crase. Prezime Crase, koje se javlja i u varijanti Cras, slavenskog je porijekla, a najvjerojatnije je nastalo iz nadimka. Teško je reći ima li kakve veze s riječju *kras*, koja se u sjevernojadranskim slavenskim dijalektima upotrebljava umjesto riječi *krš*. S druge strane, u obitelji prevladavaju romanska imena i to bez slavenskih sufiksa kojima bi se tvorili hibridni hipokoristici, a javlja se i romanski nadimak Macarono prema mletačkom *macaron* 'slabić, nesposobnjaković'³⁶. Osobe koje nose ovo prezime su Mise te njegovi sinovi Petrolo i Christoforo, zvani Macarono, koji se ženio dva puta. Iz dostupnih podataka nije moguće utvrditi potječu li njegovi sinovi iz braka Stephanom i Marchom s i Marizom, udovicom Stephana de Grampna ili iz braka s izvjesnom Lucijom.

³⁴ Zdenka Janeković Römer: „Građani, stanovnici, podanici, stranci, inovjerci u srednjovjekovnom Dubrovniku“, u *Raukarov zbornik: zbornik u čast Tomislava Raukara*, ur. Neven Budak (Zagreb: FF-Press 2005), 317–345.

³⁵ Mlacović, „Popisi rapskih vijećnika“, 160.

³⁶ Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, 382.

Crasogna. Prezime Crasogna slavenskog je porijekla, točnije, riječ je o augmentativu koji u sebi sadrži prethodno spomenuto prezime odnosno nadimak Crase i slavenski sufiks -ogna. Jedina osoba spomenuta pod ovim prezimenom, ukoliko ono nije istovjetno s prezimenom Crase, je izvjesni Dominico.

Cuitane. Cuitane je prezime slavenskog porijekla nastalo iz hipokoristika *Cvitan. Jedina osoba koja se javlja pod ovim prezimenom nosi slavensko osobno ime odnosno hipokoristik Draxoi.

Cuniglia. Cunigla je prezime romanskog porijekla, a označava kunića ženskog spola. Vjerojatno je riječ o nadimku koji je tijekom vremena prerastao u prezime, o čemu svjedoči i paralelno bilježenje bez upotrebe prijedloga *de*. Ovo prezime nose dvije osobe; Creste i Dominicus.

Cuso. Prezime Cuso javlja se i u varijanti Cus. Teško je sa sigurnošću utvrditi koje je njegovo porijeklo. U spisima su pod ovim prezimenom spomenuti Philipus i njegov sin Ivane.

Černac. Černac je slavensko prezime prilično jasne etimologije. Upitno je samo je li izgovor bio *černac ili *crnac. Smatram da bi se trebalo opredijeliti za prvu opciju, koja bolje odražava čakavske osobine ovog onima. Stoga ne iznenađuje mu ne prethodi prijedlog i da jedina osoba spomenuta pod ovim prezimenom nosi slavensko ime Radoslavus, pri čemu sufiks -us možemo zanemariti kao pisarev dodatak.

Çigula. Prezime Çigula romanskog je porijekla, a nosi ga Coliçe, udovica Lençova.

Çoia. Prezime Çoia, javlja se i u grafiji Zoia, a paralelno je zabilježen i patronim Çoyina u genitivu. Premda se onim Çoyina vlada kao patronim pa bi se na prvi pogled moglo učiniti i da je riječ o augmentativu muškog roda, ipak je izglednije da se u ovom slučaju radi o matronimu nastalom iz ženskog imena Çoya koje dolazi od grčkog Ζωή. Naime, redukcijom matronima odnosno odbacivanjem slavenskog ženskog sufiksa -ina, uz dodatak prijedloga *de*, ponovno se došlo do izvornog slavenskog imena, ovoga puta u funkciji prezimena.

Çudogna. Çudogna je slavenski augmentativ koji je dodavanjem prijedloga *de* pretvoren u prezime. Jedina osoba spomenuta pod ovim prezimenom, izvjesni Creste, paralelno nosi i slavenski patronim Volčina, kojem je također dodan prijedlog. Iz svega proizlazi da je ovdje riječ o srođnicima u uspravnoj liniji, pa se tako imenska formula sastoji od kombinacije sin-otac-djed.

Çude. Çude je prezime odnosno patronim koji je nastao reduciranjem oblika Zudenico pa je moguće da su osobe spomenute pod ovim prezimenom, Mencho i njegov sin Zude, povezane s poznatom rapskom plemićkom obitelji. Sličnost se očituje i paralelnoj upotrebi istog, ili ponešto izmjenjenog onima, u funkciji prezimena i osobnog imena. Ipak, u nedostatku podataka teško je sa sigurnošću tvrditi da je riječ o istoj obitelji.

Çule. Prezime Çule javlja se u više varijanti odnosno grafija; Çulle, Zulle, Zullelo, Zullello i Celello. Vjerojatno je riječ o ribarskoj obitelji budući da je jedan od članova spomenut i kao *piscator*. Kao članovi obitelji spominju se Prode, Antonijeva udovica; zatim Antonijevi sinovi Çanolus (Çanule, Johannes, Zanne) sa ženom Marijom te Dominico, zvani Curata sa ženom Marom i sinom Franolom. Pored njih navode se Damiano s kćeri Boncom te izvjesna Maruza. Veza ovih osoba s prvospomenutim ogrankom obitelji nije nam poznata. Kod muških osoba prevladavaju romanska imena i hipokoristički oblici dok kod ženskih nailazimo i na neke hibridne oblike, odnosno romanska imena sa slavenskim sufiksima.

Çumentar. Prezime Çumentar (Zumentar), koje se javlja i u obliku Çumetaro, romanskog je porijekla. Potječe od latinskog *coemeterium* koje je u srednjovjekovnom latinitetu poprimilo oblik *cementarium* pri čemu je na dva mjesta došlo do prijeglasa, a na kraju i do odbacivanja sufiksa. Iz grafije ç iščitavamo da riječ čuva stariji izgovor bezvučne postalveolarne afrikate što je dodatni dokaz da nije nastala iz paralelnog vulgarnog latinskog oblika *cimiterium* u kojem je na to mjesto stupila bezvučna alveolarna afrikata, a iz kojeg se na koncu razvila talijanska riječ *cimitero*. U svakom slučaju, radi se o riječi koja označava groblje ili osobu s njime povezanu. U izvorima se pod ovim prezimenom spominju Bonce, žena Andree, i Creste.

Darnessio. Prezime odnosno patronim Darnessio, zabilježen i u obliku Darnesio, romanskog je porijekla. Početni grafem *d* označava reducirani prijedlog *de* koji je spojen s prezimenom, čime možemo tumačiti izostanak zasebno zapisanog prijedloga. S druge strane, ovaj se onim ponaša kao patronim pa tako imamo zabilježen i njegov oblik u genitivu. Moguća su različita tumačenja njegova značenja od kojih ću navesti dva izglednija; ako uzmemo da osnova potječe od talijanskog *arnese* 'alat, oruđe' onda je jasno da se radi o nekoj vrsti obrtnika odnosno rukotvorca ili možemo shvatiti da je riječ o obitelji povezanom s krajevima uz toskansku rijeku Arno.

Danua. Ovo je prezime zapisano u tri različiti varijante; Danua, Darma i Damiane, tako da je teško utvrditi izvorni oblik. Jedina osoba u vezi koje se spominje je Frane, sin Christoforov.

Dennes. Dennes je prezime slavenskog porijekla. U slučaju da završni grafem ima vrijednost sibilanta, tada se najvjerojatnije radi o vremenskom prilogu *danas* koji je poprimio značenje prezimena. Ipak je vjerojatnije da navedeni grafem označava palatal pa je u tom slučaju značenje ovog onima teže utvrdivo.

Dessa Scusada. Dessa Scusada je amalgamirani matronim koji se sastoji od ženskog osobnog imena i pridjeva *scusata* koji u srednjovjekovlju označava osobu s biskupovim imunitetom. Onim je zabilježen u obliku matro-

nima u genitivu i u obliku romanskog prezima, dakle s prijedlogom *de*. Jedina osoba koja ga nosi je izvjesni Petrolus ili Percolus, Dessin sin.

Diamanta. Prezime Diamanta romanskog je porijekla kao i imena osoba koja su pod tim prezimenom spomenuta, a to su Celle, Maria te Marino i njegov sin Creste. Nema podataka o vezi posljednje dvije spomenute osobe s prvim dvjema.

Dobriča. Onim Dobriča je hipokoristik muškog roda koji se sastoji od slavenske osnove i slavenskog sufiksa. Javlja se u obliku prezimena sa prijedlogom *de* i u obliku patronima u genitivu. U izvorima je pod ovim prezimenom spomenuta Mariča, Crestina žena.

Dobriignanino. Dobriignanino je patronim sa slavenskom osnovom i romanskim hipokorističkim sufiksom, a jedini njegov predstavnik je izvjesni Ivanus.

Dobrosloao. Dobrosloao je slavenski patronim koji je nastao iz istovjetnog osobnog imena, a u ovom je slučaju zapisan u obliku romanskog prezimena, s prethodnim prijedlogom *de*. Spisi pod ovim prezimenom spominju donnu Vitanu, ženu pokojnog Pascola.

Docla. Prezime Docla upućuje na porijeklo obitelji iz Duklje, odnosno južnih krajeva koje su možda stanovnici Raba percipirali kao Duklju. Za takva nagađanja za sada nema definitivne potvrde, ali onim u svakom slučaju teško može biti italskog porijekla upravo zbog kombinacije *cl* koja u romanskim jezicima tendira asimilaciji (npr. lat. *clavis* - tal. *chiave*, španj. *llave*).

Dome. Prezime Dome, koje se pojavljuje i u varijanti Donnana, romanskog je porijekla. Radi se o izvedenicama iz latinske riječi *domina* pa se najvjerojatnije radi o matronimu koji je prerastao u prezime. Osobe spomenute u izvorima su Maruza i Stane, udovice pokojnog Celle te njegove kćeri Dume i Maria. Pod istim prezimenom naveni su i Matrona, kći pokojnog Marca te izvjesni Françolo. U obitelji prevladavaju romanska osobna imena dok se kod dviju udovica javlja slavensko ime i hibridni oblik osobnog imena.

Dominich. Dominich je prezime s romanskom osnovom Domin- i slavenskim sufiksom -ich. Unatoč spomenutom sufiksu koji uobičajeno služi za tvorbu prezimena imenskoj je formuli dodan i prijedlog *de* tako da ovo prezime predstavlja zanimljiv spoj romanskih i slavenskih elemenata. Jedina osoba zabilježena pod ovim prezimenom je Fume.

Dragina. Prezime Dragina slavenska je složenica; na osnovu Drag- nastavlja se hipokoristički sufiks -ina. Iznimno se pojavljuje i varijanta Gragma, ali je za pretpostaviti da se radi o pisarevoj omašci. Za razliku od prezimena, osobna imena članova obitelji su romanska. U spisima su navedeni Celle i Creste, sinovi pokojnog Salbe te Crestina žena Maria i sin Salbolo. Isto prezime nosi i Leone čija nam veza s prethodno spomenutim osobama nije poznata.

Dragotine. Onim Dragotine slavenski je patronim koji je nastao iz slavenskog hipokoristika, a zabilježen je u obliku romanskog prezimena. Jedina osoba pod ovim prezimenom Jurgio, odnosno Jurgiça, dakle osoba sa slave-niziranim hagonimnim hipokoristikom.

Dronce. Dronce je patronim slavenskog porijekla. Osnova mu je nepoznata, ali slavesnki hipokoristički sufiks -ce prilično je često zabilježen u spisima. Nose ga Jurio i Santolo, najvjerojatnije otac i sin.

Drusco. Prezime Drusco možemo tumačiti dvojako; kao slavenski hipokoristički oblik nastao spajanjem osnove Drug- i sufiksa -co; ili kao romanski onim čije je postojanje u obliku prezimena, ali i toponima zabilježeno u sjevernoj Italiji.

Drussa. Prezime Drussa slavenskog je porijekla, zapisano bez romanskog prijedloga *de*, a nosi ga izvjesni Dominchiellus.

Faseco. Faseco je romansko prezime nejasnog značenja, a nosi ga Cre-ste, Colanov sin.

Formince. Ovo prezime zapisano je u obliku Formince koji je moguće protumačiti kao spoj romanske osnove Formin- i hipokorističkog sufiksa -ce, ali i u obliku Formice čije porijeklo valja tražiti u latinskom odnosno talijanskom *formica* 'mrav'. U prilog posljednjoj tvrdnji ide i podatak da je onim Formince i u funkciji patronima u genitivu pa bi se u tom slučaju radilo o prezimenu nastalom iz nadimka. Ovo prezime nose Ivane i Dominchiellus.

Fosco. Patronim Fosco romanskog je porijekla, javlja se i u varijanti Fusco, a sama riječ označava manjak svjetla, ali i tugu odnosno sjetu. Osobe obuhvaćene ovim patronimom su Petre i njegov sin Ivane te Barte i njegova žena Priba.

Frapcha. Prezime Frapcha u svojoj osnovi sadrži slavensku riječ *vra-bac*. Grafija je prilagođena izgovoru na način da je primijenjeno jednačenje po zvučnosti tako da je početno *v* zamijenjeno grafemom *f*, a na mjestu spoja osnove i sufiksa umjesto grafema *b* stoji *p*. Dok je posljednja promjena uobičajena u slavenskim jezicima, pa bi pa bi ju možda zabilježio i domaći notar, onu prvu moguće je promatrati isključivo kao notarevu prilagodbu onoga što je čuo vlastitom neslavenskom fonetskom sustavu. Ovo prezime nosi Cuitane za kojeg se navodi da je brat Pripse. Sintagmom *frater Pribse* označena je i osoba po imenu Stirano iz čega valja zaključiti da se radi o trojici braće.

Fuchian. Ova je obitelj označena dvama varijantama istog prezimena. Prva, romanizirana varijanta, javlja se u obliku Fugiano kojem prethodi prijedlog *de*, dok druga varijanta u obliku Fuchian (Fuchiam) stoji samostalno. Kako stvari stoje, Fuchiam nije patronim niti nadimak jer se ne deklinira. Izgovor ove varijante je nesiguran; naime ako bismo kombinaciju *chi* čitali u skladu s talijanskim ne bismo dobili palatal koji se u varijanti Fugian zasigur-

no izgovara. Stoga je za zaključiti da tom grafijom notar htio približiti palatalnom izgovoru odnosno čakavskom *t'*. Članovi obitelji spomenuti u izvorima su žena pokojnog Creste, Maria, i njegovi sin Petre sa sinom Antonijom te Dominicus sa sinom Petrolom. Osim spomenutih osoba koje redom nose romanska imena i hipokoristike, u spisima je pod prezimenom Fuchian naveden i izvjesni Matessa, jedina osoba kojoj je ime zapisano u hibridnom obliku sastavljenom od romanske osnove i slavenskog hipokorističkog nastavka.

Galinita. Prezime Galinita ili Galineta romanskog je porijekla, a u osnovi mu je romanska imenica *gallina* 'kokoš', na koju se nadovezuju romanski sufiksi –ita i –eta. Ovo prezime nose svećenik Stefano i redovnica donna Tiana, sinovi ser Colana. Plemičke titule u ovom slučaju ukazuju na strano porijeklo obitelji i dodatan su dokaz kako je bezrazložno pripisivanje titula osobama s druge strane Jadrana bilo uobičajena pojava.

Galuso. Prezime Galuso romanskog je porijekla, a u osnovi mu je, kao i u prethodnom slučaju riječ *gallo*, ali ovoga puta muškog roda, kojoj je dodan romanski sufiks –uso. Jedina osoba zabilježena pod ovim prezimenom je izvjesna Ceçilia.

Gallo. Prezime Gamba de Gallo, ponegdje zapisano i u skraćenoj varijanti Gamba proizašlo je iz nadimka kojim se htjelo narugati nekom od predaka ovdje navedenih osoba. Naime, u doslovnom prijevodu s talijanskog ovo prezime znači 'kokošja noga', dakle radilo se o osobi koja je bila izuzetno mršava. Izvori spominju Leona, njegovu ženu Fumu i Matea koji je šurjak nekom iz ove obitelji.

Gamberus. Gamberus je romanski nadimak, u prijevodu 'morski račić', koji je poprimio funkciju patronima zabilježenog u nominativu i genitivu. Javlja se još i u varijantama Gamberio i Gambarus. Ovaj nadimak, kao i uostalom i mnogi već spomenuti, odražava viđenje nekog od predaka ove obitelji u očima lokalne zajednice. Navedeni patronim nose magister Iohanes te Antonius, sin Petra.

Garda. Onim Garda germanskog je porijekla, sa značenjem 'zaštita, straža', a romanskim je posredstvom poprimilo ovaj oblik. Moguće je da prezime odražava vezu obitelji s područjem uz jezero Garda u sjevernoj Italiji. Jedina osoba zabilježena pod ovim prezimenom je Androse, Damianov sin.

Gema. Prezime Gema nepoznatog je porijekla. Moguće je da se radi o matronimu ili nadimku. Izvori spominju Maçola, njegovu ženu Bonu i sina Cibrola.

Girardi. Ovaj se romanski onim u funkciji prezimena javlja u oblicima Girardi i Girardo kojima prethodi prijedlog *de*, a paralelo je zabilježen i u funkciji nadimka. Nose ga Salbe i Mare udovica Andree zvanog Girardo.

Gnaça. Gnaça je prezime ili patronim koji je nastao izlaganjem hagio-nima Ignatius slavenskom utjecaju. Jedina zabilježena osoba koja ga nosi je najamnik Dominchiellus.

Gnoma. Gnoma je prezime romanskog porijekla, doslovce znači ‘patuljčica’, prema srednjovjekovnom latinskom *gnomus*, pa valja zaključiti da se razvilo iz nadimka. Prethode mu prijedlog *de* i određeni ženski član *la* s tim da je član u jednoj varijanti spojen s prijedlogom, a u drugoj s prezimenom. Izvori ga spominju u vezi s subđakonom Christoforom sinom Ivanovim i Dobrizom udovicom Petrovom.

Gogolo. Prezime Gogolo, zabilježeno je i u varijanti Gogollo, a nosi ga Christoforo sin Petra i zet Paula de Bude.

Gombnčia. Neuobičajeni skup grafema u prezimenu Gombnčia otežava rekonstrukciju njegovog izgovora, a još više otkrivanje njegova porijekla. Nose ga Mare i njezin sin Misolo.

Gorgota. U prezimenu Gorgota odnosno Gergota prepoznajemo romanski sufiks -ota koji se javlja i kod plemićkog prezimena Cernota. Druga poveznica između dviju obitelji je i osobno ime Černe koje se iznimno rijetko pojavljuje kod drugih obitelji. Daljnje zaključke je teško izvoditi jer nam izvori, osim navedenog Černe, nude još samo dvije osobe, a to su njegova žena Vera i sestra Simonina.

Gotte. Porijeklo prezimena Gotte odnosno Gette je nejasno, a u spisima je pod ovim prezimenom spomenuta samo jedna ženska osoba slavenskog imena, Stanna.

Grassat. Grassat je romanski particip, doslovce ‘onaj koji se udebljao’, izveden iz pridjeva *grasso*, koji je poprimio funkciju patronima. Izvori spominju sina osobe zabilježene pod tim nadimkom, a koji nosi slavenizirani hagio-nimni hipokoristik Matessa, i njegovu ženu Bonnu.

Gremuçolo. Ovo se prezime javlja u tri varijante: Gremuçolo, Gremençolo i Gremelço. Sama osnova prezimena je nesigurna; nakon stabilnog dijela Grem- slijede varijacije likvidima -en- i -el- uz koje se javlja i završetak osnove na -u-. Zahvaljujući bilježenju ovih triju varijanti imamo izvrstan uvid u fazu jezičnog razvoja u kojoj se staroslavenska kombinacija vokala i likvida reflektirala u vokal *u*. Oscilacije u grafiji upravo pokazuju da je taj proces bio u tijeku za vrijeme nastanka ovih spisa. Nakon osnove slijedi romanski sufiks -çolo zapisan i u skraćenoj inačici -ço. Pod ovim prezimenom u izvorima spominje Françolo, njegova udovica Lepolu te izvjesni Steppe.

Gretazol. Gretazol, zabilježeno i u grafiji Gretaçol je prezime romanskog porijekla sastavljeno od osnove greta- i romanskog sufiksa -zol, od romanske imenice *zolla* ‘gruda zemlje’ a nosi ga jedino izvjesna Maria.

Grunda. Grunda je romansko prezime, a zabilježeno je kod samo jedne muške osobe s romanskim hipokoristikom Salbe.

Guban. Prezime Guban zabilježeno je i u obliku Jubano što daje naslutiti da počinje palatalom. Najvjerojatnije je slavenskog porijekla, a pod njim je zabilježena samo jedna ženska osoba s romanskim hipokorističkim oblikom Fume.

Jacannis. Jacannis je romansko prezime koje je pretrpjelo naknadnu latinizaciju dodavanjem sufiksa za ablativ druge deklinacije. Na taj je način ostvareno slaganje s prijedlogom *de*, što predstavlja iznimku u odnosu na gotovo sva ostala prezimena formirana pomoću navedenog prijedloga. U osnovi prezimena je imenica *diaconus* 'đakon' koja je tijekom vremena izgubila ili asimilirala početni dental. Najvjerojatnije je riječ o obitelji doseljenoj s druge strane Jadrana, o čemu svjedoči i plemićka titula *donna* koju nosi Domencia, jedina osoba zabilježena pod ovim prezimenom, u skladu s već spomenutim običajem pripisivanja plemićkih titula strancima i onda kada to nije potrebno.

Jube. Jube je prezime odnosno matronim slavenskog porijekla, a nastalo je iz ženskog slavenskog hipokoristika zabilježenog u različitim varijantama. U spisima se spominje kao prezime bračnog para Marincija Leonova i Mare Matejeve.

Labovich. Labovich je slavensko prezime karakteristično po svom sufiksu -ovich, koji se još javlja jedino kod prezimena Varatenovig. Riječ je, dakle, o osobi koja nije s Raba, već potječe iz krajeva s puno izraženijim slavenskim elementom.

Lançita. Prezime Lançita romanskog je porijekla, hipokoristik nastao spajanjem riječi *lancia*, na talijanskom (i drugim romanskim jezicima) koplje, i sufiksa -ita. U izvorima se spominju Celle, njegova žena Menncce te Dominicus i Nicoliça. Posljednja dvojica nose i titulu magister, dakle bili su majstori obrtnici, a s obzirom na obiteljsko prezime moguće je da su se bavili izradom oružja. U obitelji se javljaju romanska imena i hibridni hipokoristici.

Leonardo. Romanski onim Leonardo zabilježen je u funkciji prezimena i patronima u genitivu. U spisima se sponimju Marinello i njegova udovica donna Benedicta.

Lepach. U spisima se prezime Lepach spominje samo jednom, a nosi ga judex Matheus. Sastoji se od slavenske osnove lep- i slavenskog sufiksa -ach.

Lerta. Lerta je prezime nejasnog porijekla, a spominje se kod ženske osobe pod imenom Biza.

Maçamora. Onim Maçamora, zabilježen u funkciji prezimena i patronima u genitivu, romanska je složenica koja se sastoji od imenice *mazza* 'malj, batina' i pridjeva *mora* 'crna, tamna'. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje svećenik Creste te izvjesni Marinçe, sin Maçamore, možda njegov vanbračni sin.

Magas. Prezime Magas, zabilježeno i u romaniziranoj varijanti Magaso, slavenskog je porijekla. Nose ga svećenik Cresse i ser Marincius. Uz njega se paralelno javlja i romanski onim Strombalasso odnosno Stromvalosso zabilježen kod Katerine, kćeri pokojnog Andree, koja se udala za Jurja Popovicha iz Paga, i Marije, kćeri pokojnog Zanela.

Malaspina. Prezime Malaspina, doslovce označava loš odnosno otrovan trn. Isto prezime nosi i langobardska plemićka obitelj s kojom ovdje spomenute osobe teško mogu imati ikakve veze. Uz prezime Malaspina pojavljuje se i prezime ili patronim Mačane. Osobe koje se spominju u spisima su udovica pokojnog Petra, Ielena, i njegovi sinovi Mačolo, Dobro i Nicolo. Pod istim se prezimenom javlja i izvjesni Frane čija nam veza s ostatkom obitelji nije poznata.

Malgivir. Prezime Malgivir je romanska složenica koja se sastoji od priloga *male* u značenju zlo, loše i drugog dijela -givir čije je značenje teško identificirati. Osobe koje se spominju su Migna i Stephanus, sinovi pokojnog Petra, te izvjesni Vite.

Malsavus. Patronim Malsavus javlja se paralelno s patronimom Rade, a oba su zabilježena u genitivu kao dijelovi iste imenske formule. Najvjerojatnije se radi o slavenskom onimu *Maslav, pri čemu je došlo do metateze fonema *s* i *l*. Izvori pod navedenim patronimima spominju Nicolu i Petra.

Manča. Porijeklo onima Manča je nejasno pa ga je moguće različito tumačiti: kao nadimak romanskog porijekla koji označava napojnicu (tal. mancia) ili kao oblik nastao sufikslnom tvorbom iz hipokoristika Mane.

Mangano. Mangano je romansko prezime kojem prethodi romanski prijedlog *da* spojen s određenim članom. Navedeni prijedlog ukazivao bi na to da Mise, jedina osoba spomenuta u spisima pod ovim prezimenom, potječe iz mjesta koje se zvalo Mangano. Sama riječ označava ratni stroj koji se upotrebljavao prilikom opsade grada, tj. neku vrst katapultu.

Matarello. Prezime Matarello sastoji se od romanske osnovice Matar-, u značenju 'usmrtiti, ubiti' i romanskog hipokorističkog sufiksa -ello. Članovi obitelji su Blasio, njegova žena Maricha i sin Matolo.

Matice. Prezime Matice slavenskog je porijekla. U izvorima se pod njim spominju Martin i njegova žena Stosse.

Mazaria. Prezime Mazaria slavenskog je porijekla, a vjerojatno se podudara s prezimenom Mažar zabilježenim u Lici. U spisima je pod ovim prezimenom spomenut Mazio, sin Petrov.

Mazza. Onim Mazza romanskog je porijekla, a označava malj ili batinu. Uilog ovom tumačenju ide i grafija s geminiranim konsonantom tako da je ovaj oblik identičan onome koji se do danas sačuvao u talijanskom standardu. Zasigurno je riječ o nadimku o čemu svjedoči i izostanak prijedloga *de*, a jedina osoba kod koje se spominje nosi slavenizirani hagionim Ivane.

Mecigna. Prezime Mecigna nepoznatog je porijekla, a njegovu identifikaciju dodatno otežava i grafija jer se pored navedenog javlja i oblik Mezigna. Pored Dominichiella i njegove žene Marije pod ovim se prezimenom pojavljuju i Ivane, Marinov sin, koji nosi slavenski nadimak Subura.

Merlo. Merlo je romanski nadimak sa značenjem 'slavuj', zabilježen u funkciji prezimena i patronima u genitivu. U spisima se pod ovim patronimom spominje jedino Dominico.

Mermogna. Mermogna odnosno Mormogna je hibridni onim koji se sastoji od slavenizirane romanske osnove Merm-/Morm-, prema romanskom *mormorare* 'mrmljati', kod koje oscilacije u grafiji ukazuju na nesigurnost pri zapisivanju staroslavenskog poluglasa, i slavenskog augmentativnog sufiksa -ogna. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje bračni par Creste i Maria.

Milče. Ovo je prezime zabilježeno u dvije varijante; Milče i Mille, pa ga je prema tome moguće tumačiti na dva načina. Ako uzmemo da je Milč-osnova prezimena koja potječe od staroslavenskog mlčatъ 'šutjeti', tada ćemo grafiju s geminiranim *l* zanemariti kao pisarevu omašku. S druge strane, ako varijantu Mille shvatimo kao latinsko ili talijansko 'tisuću' tada prezime valja podijeliti na na romansku osnovu Mil-i slavenski hipokoristički sufiks -če. Izvori pod ovim prezimenom spominju svećenika Marina, koji je vršio notarske i druge službe u rapskoj komuni, i njegovu nećakinju Dragu.

Minus. Minus je prezime romanskog porijekla koje je u određenom trenutku poprimilo oblik latinskog komparativa. Članovi ove obitelji su Gauzigna odnosno Gozigna, njegova žena Mare i sin Francisco. Osobno ime Guzigna istovjetno je prezimenu jedne od rapskih plemićkih obitelji toga vremena, ali na temelju dostupnih podataka ne može se ustanoviti je li među njima postojala određena poveznica.

Mira. Prezime Mira potječe od latinskog *murus* 'zid', koji je kao rana posuđenica na istočnojadranskoj obali poprimio oblik *mír* gen. *mira*³⁷. Notar bilježi prezime s osnovom Mir- u genitivu množine slavenske deklinacije i u akuzativu množine latinske deklinacije, ali nailazimo i na grafiju koja čuva izvornu osnovu Mur- također u akuzativu množine latinske deklinacije. Jedini zabilježeni predstavnik ovog prezimena je izvjesni Steppe.

Mochulo. Prezime Mochulo, premda nejasnog značenja, najvjerojatnije je slavenskog porijekla. Spisi uz ovo prezime vezuju Crestolinovu ženu Bunu i njezinu kćer Dobru.

³⁷ Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb: JAZU 1988, sv. 2, 485 (dalje: *Etimologijski rječnik*).

Monte. Romansko prezime, Monte označava brdo ili planinu. Teško je sa sigurnošću tvrditi o kojem je brdu riječ. U spisima se spominje Crissius, sin Schemin te njegove kćeri Scheme i Mence.

Monte Magiero. Prezime Monte Magiero, zapisano i u varijanti Monte Machier, potječe od toponima na Rabu. Naime, dihotomija u grafiji Machier/Magiero podudarna je s onom koja se javlja kod prezimena Fuchiam/Fugiano u kojem prva varijanta reflektira čakavski palatal *t'*, a druga predstavlja romaniziranu verziju istog prezimena iz čega bi se zaključilo da je onim Macera pretrpio čakavski utjecaj, zatim i promijenio rod radi slaganja s imenicom *monte*. Naravno, nije isključeno niti da je riječ o brdu, na samom otoku ili nekom od okolnih područja, čiji se spomen nije sačuvao. Pod ovim su prezimenom zabilježeni Andrea i njegov sin Colano.

Moltegracie. Prezime Moltegracie romanska je složenica koja se sastoji od pridjeva *molte* i imenice *grazie*, oboje u množini ženskog roda, sa značenjem 'mnoge milosti'. Nose ga dvije muške osobe; Creste i Françolus.

Montagna. Romanski onim Montagna, sa značenjem 'planina' najvjerojatnije je nadimak koji je odražavao fizičku veličinu osobe spomenute pod slaveniziranim hagonimom Ivane ili pak njegovo porijeklo s obzirom na to da je planina Velebit bila nazivana istim imenom.

Mutifogo. Ovo je prezime zabilježeno u varijantama Mutifogo i Mittifogo. Riječ je o romanskoj složenici čiji drugi dio -fogo označava vatru dok je prvi dio Muti- odnosno Mitti- najvjerojatnije glagol *mettere* u trećem licu jednine prezenta. Tako protumačeno prezime imalo bi značenje 'zapaliti, naložiti vatru'. Zabilježeno je s prijedlogom *de* i bez njega, a osobe koje ga nose su Marince i njegov sin Missolo.

Nissa. Porijeklo prezimena Nissa je nejasno. Moguće je da se radi o obitelji koja potječe iz nekog od gradova koja su u srednjovjekovlju nosila ovaj naziv ili se pak radi o nekom nepoznatom hipokorističkom obliku. S druge strane, osoba spomenuta pod ovim prezimenom nosi uobičajeni hipokoristički oblik na Rabu, Creste.

Nochinich. Nochinich je slavensko prezime koje se sastoji od osnove Noch-, matronimnog infiksa -in- i sufiksa -ich. Spisi pod ovim prezimenom spominju udovicu Mariju.

Nodalo. Oscilacije u grafiji otežavaju rekonstrukciju izgovora ovog slavenskog patronima koji je zabilježen i u varijantama Uodalo, Voday.

Nosina. Nosina je nadimak, nastao spajanjem osnove Nos- i augmentativnog sufiksa -ina, koji je poprimio funkciju prezimena. Nosi ga osoba zabilježena pod slavenskim hipokoristikom Bocde.

Orfanello. Prezime Orfanello romanskog je porijekla, a nastalo je spajanjem riječi orfano, 'siročće', i hipokorističkog nastavka -ello. U spisima se

spominje Stana, udovica pokojnog Colancina i njegov sin Christofore, prozvan Tudre. Pod istim se prezimenom spominju Čibre, Celino i Mate.

Pacolello. Pacolello je prezime odnosno patronim koji se sastoji od osnove Pacol-, nejasnog porijekla, i romanskog hipokorističkog sufiksa -ello. Nosi ga muška osoba pod imenom Steppe.

Paganeto. Paganeto je nadimak romanskog porijekla, sastavljen od romanske osnove Pagan- 'poganin' i deminitivnih nastavke -eto i -oto, koji je preuzeo funkciju prezimena. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje ovčar Dominicus.

Paganino. Prezime Paganino, nastalo je od romanskog *pagano* 'poganin', kao i prethodno spomenuto prezime, i hipokorističkog nastavka -ino. Sudeći po prezimenu i osobnim imenima kao što su Čane i Ručolo, ova obitelj potječe iz sjevernoitalskih krajeva. Pripisivanje plemićkih titula članovima ove obitelji dodatno potkrepljuje tu tvrdnju jer je to bila česta praksa spram osoba porijeklom s druge strane Jadrana pa tako Johannes (Čane), otac Nicole i Ručola, nosi titulu *ser*, a Ručolova žena Antonija titulu *donna*, dok Nicola svoju titulu *dompnus* ima zahvaljujući svećeničkom statusu.

Pakore. Prezime odnosno patronim Pakore najvjerojatnije je u vezi s već spomenutim onimom Pacolello. Osnove Pacol- i Pakor- su podudarne, a izmjena likvida *l* i *r* nije izoliran slučaj. Prezimenu ne prethodi mu uobičajeni prijedlog *de*, a nosi ga izvjesni Mateo.

Palma. Prezime Palma romanskog je porijekla, nose ga Marincius i njegov sin Matolo, a zabilježeno je u obliku Plama u kojem je došlo do metateze.

Panasce. Teško je ustanoviti porijeklo prezimena Panasce. Moglo bi se postaviti nekoliko teorija, ali niti jedna nije dovoljno uvjerljiva. Osim prezimena nailazimo i na neznatno izmijenjen patronim u genitivu (Creste filio Pinasci). Svi članovi obitelji nose romanske imena ili odgovarajuće hipokorističke oblike. U izvorima su zapisani Ivane i njegova četiri sina; Dominchiello, Fumule, Marincio, Creste i njegova žena Beatrice.

Panchiello. Prezime Panchiello, koje se javlja i u obliku Pangrello, romanskog je porijekla. Sastoji se od riječi *pane* koja označava kruh i dvaju izmjeničnih romanskih hipokorističkih sufiksa -chiello i -grello. Pod tim se prezimenom spominju Creste, koji nosi titulu magister što znači da je vodio određeni obrt ili zanat, i njegovi sinovi Dominchiello i Marinello.

Pane Caxo. Ovo se prezime javlja u različitim varijantama; Pancraso, Panetaso, Pane Caxo ili jednostavno Pane, s prilično raznorodnim značenjima. Jedini stalni element je romansko *pane*, kao i u prethodno spomenutom prezimenu, dok ostali oblici: -craso, -taso i Caxo stvaraju prostor za različita tumačenja. Ipak, valja uzeti da je varijanta Pane Caxo izvorna, a isključiti preostale dvije u kojima intervokalno *s* ima istu fonetsku vrijednost kao i

mletačko čitanje grafema *x*. Naime, mletačka riječ *caxo* odgovara latinskom *casus* odnosno talijanskom *caso* i ima dosta široko semantičko polje, tako da sintagmu možemo protumačiti kao ‘slučajni kruh’ ili bolje ‘kruh sudbine’. U izvorima se pod ovim prezimenom spominje Christophorus, njegov sin Frane i kći Dome.

Parisoto. Prezime Parisoto mletačkog je porijekla, zabilježeno u Trevisu i Vicenzi, dok ga u spisima rapskih notara nosi samo izvjesni Dominchiellus.

Papafrite. Onim Papafrite, koji se pojavljuje i u jednini u obliku Papafrita, funkcionira i kao prezime i kao zajednički obiteljski nadimak. Radi se o romanskoj složenici koja doslove znači ‘jede uštipke’. Najvjerojatnije se radilo o nadimku pripisanom nekom od proždrljivih predaka ove obitelji. U dokumentima nalazimo Dominica i njegovu kćer Denuchu, zatim Saladina sa ženom Stanom, a spominje se i izvjesni Marinçe, sin Celle. Iz navedenog vidimo da muški članovi obitelji nose romanska, dok žene nose slavenska imena.

Petenay. Petenay ili Petenai je slavensko prezime, zabilježeno i varijanti Prtinay u čijem prvom slogu uočavamo slavensko slogotvorno *r*. Skok navodi da je ‘praslav. **рѣтъ*, označavalo put ili stazu po snijegu, a da bi se bolje uklonila mogućnost miješanja sa steslav. *рѣѣѣ* < *пѣѣ* »odijelo«, u ženskom je rodu već u starije doba dobila sufiks *-ina*: *prtina*’.³⁸ U tom smislu je moguće objasniti i dihotomiju Petena/Prtina. Pod ovim je prezimenom spomenuta ženska osoba imenom Rade.

Potilçe. Potilçe je slavensko prezime koje se sastoji od osnove Potil-, od koje potječe i *potiljak* odnosno *potilak*³⁹ i slavenskog hipokorističkog sufiksa *-çe*. Pod ovim su prezimenom spomenuti Çibre i Sime.

Pichich. Ovo je prezime zabilježeno u slavenskoj varijanti Pichich i romanskoj Picico, a nosi ga izvjesni Franzolo.

Piça. Onim Piça, zabilježen i u grafiji Piza, javlja se u funkciji prezimena i matronima u genitivu. Spisi u vezi s ovim prezimenom spominju samo jednu osobu, definiranu na različite načine, kojoj je ime Marincius (Marinçe, Marinçolo, Marincio). On nosi obiteljski nadimak Zonçolinus (Zançolino), skraćeno Çonçe, zabilježen i u genitivu odnosno u patronimnoj funkciji. Osnova spomenutog nadimka može se protumačiti mletačkim glagolom *zonzer* ‘doći, stići’ odnosno antonimnom talijanskom lokucijom *a zonzo* ‘besciljno kretanje, vrludanje’. U spisima je usputno spomenut i njegov brat Jacxa.

Pinella. Pinella je romansko prezime pod kojim se spominju Françolus i Simon.

³⁸ Skok, *Etimologijski rječnik*, sv. 3, 58.

³⁹ Skok, *Etimologijski rječnik*, sv. 2, 645.

Pizolello. Prezime Pizolello (Piçolello), zabilježeno i u varijanti Piçulollo, dijeli istu osnovu s onimom Piça, te isti romanski sufiks koji se javlja kod onima Pacolello. Nose ga Damian sin Helijev i Creste sin Nugnin.

Platono. Platono je romanizirani hagionim grčkog porijekla. U funkciji patronima odnosno prezimena nosi ga svećenik Nicola, dodatno definiran kao *primincerius* ‘prvi među kanonicima.’

Podine. Onim Podine upućuje na doseljeničko porijeklo ove obitelji. Naime, istovjetan toponim nalazimo na više mjesta u Dalmaciji; blizu Šibenika, Solina i Trilja. Nosi ga bračni par Dabra i Marincius čijoj imenskoj formuli notar ipak dodaje i riječi *de Arbo* koje upućuju na to da se radi o stalnim stanovnicima.

Poletch. Prezime Poletch slavenskog je porijekla, zabilježeno je i u romaniziranim varijantama Poletcho i Poletto. Zbog oscilacija u grafiji nejasno je radi li se o sufiksu *-ić na što upućuje grafija -etch ili o sufiksu *-etko čemu ide u prilog grafija -etcho⁴⁰. U vezi s ovim prezimenom u spisima se spominje Ivanova udovica Benvenuta, moguće plemićkog porijekla.

Poriia. Uz romansko prezime Poriia spominje se Bertolanus sin Pasqualov.

Porude. Slavensko prezime Porude nisi bračni par Marincius i Jamcomina.

Preich. Preich je slavensko prezime zabilježeno kod osobe po imeni Françolus.

Rainer. Rainer je prezime gemanskog porijekla, a nosi ga ženska osoba s hipokoristikom Marchisina.

Ricardo. Prezime odnosno patronim Ricardo romanizirani je onim germanskog porijekla. U spisima je pod ovim prezimenom spomenuta donna Fume.

Rictar. Prezime Rictar dolazi od germanskog *richter* ‘sudac’, a najvjerojatnije je riječ o nadimku. Ne prethodi mu prijedlog, a nosi ga izvjesni Duimus.

Roginig. Roginig je slavensko prezime koje se sastoji od osnove rog-, matronimnog infiksa -in- i sufiksa -ig, zabilježenog još i kod prezimena Bonifačinig. Nosi ga osoba pod slavenskim imenom Dragos.

Rosa. Prezime Rossa romanskog je porijekla, a romanska imena prevladavaju i među članovima obitelji. Pod ovim se prezimenom spominju Creste, njegova žena Mence te sinovi Ivane i Dominchiello, zabilježen i pod romanskim nadimkom Spaurat ‘strašljiv, plah’,⁴¹ sa sinom Laurencijem. Uz njih se navodi izvjesni Marco čija nam veza s ostatkom obitelji nije poznata.

⁴⁰ Usp. grafiju kod osobnih imena Vlatcho i Cuitcho.

⁴¹ Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, 684.

Rublan. Onim Rublan, najvjerojatnije slavenskog porijekla, zabilježen i u asimiliranoj varijanti Rubian, javlja se u funkciji prezimena i patronima u genitivu. Nosi ga podđakon Crestolo, sin Ivanov, poznati i pod romanskim nadimkom Burato ‘sito’⁴², a spisi navode i da ga je udomio ser Nicola de Cernota.

Rudince. Rudince je slavensko prezime, zapisano i u varijanti Rudnice, a nosi ga osoba pod slavenskim imenom Dragole.

Salosay. Ovaj u genitivu zabilježen patronim, koji se javlja u varijantama Salosay, Salosai, Zalosai i Zalosay, nejasnog je porijekla. Osoba prema čijem je imenu ili nadimku nastao nosi i nadimak Garofalo ‘karanfil’. Njegov se sin zove Creste, a unuk Dominchiello.

Saltarello. Romanski patronim Saltarello sastoji se od osnove Saltar- ‘skočiti’ i sufiksa -ello. Izvori u vezi s njim spominu Dominchiella i njegovu ženu Pribu.

Salvazola. Salvazola je romansko prezime odnosno složenica koja se sastoji od prezenta glagola *salvare* ‘spasiti’ i imenice *zolla* ‘gruda zemlje’. Pod njim se spominje Zoco, sin Damianov.

Saratir. Etnik Saratir označava osobu porijeklom iz Zadra pod slavenskim imenom Radoslavo.

Savesigna. Savesigna je slavenski onim koji sadrži osobno ime Signa, spomenuto u spisima kod više muških osoba. Jedini njegov predstavnik zabilježen je pod slaveniziranim hagionimom Ivane.

Scagno. Prezime Scagno dolazi od mletačke imenice koja označava stolicu, pa valja zaključiti da se radi o nadimku pogrđnog prizvuka koji je prerastao u prezime pod kojim se spominje izvjesni Simonus.

Sbacho. Sbacho je onim slavenskog porijekla zabilježen kod osobe sa slaveniziranim hagionimom Ivane.

Scardenolo. Romanski onim Scardenolo može se dovesti u vezu s glagolom *scardenare* ‘lišti kardinalske časti’⁴³, kojem je nakon odbacivanja infinitivnog nastavka dodan deminutivni sufiks -olo. Najvjerojatnije je riječ o šaljivom odnosno pogrđnom nadimku kojim se prikazuje nečiji ugled u društvu, u ovom slučaju riječ je o osobi pod imenom Ivane.

Scompavia. Ovaj romanski onim, zabilježen u varijantama Scompavia i Scampania, moguće je protumačiti na više načina; kao složenicu glagola *scomparire* ‘nestati’ i imenice *via* ‘put’, dakle riječ je o osobi koja je zalutala; zatim kao složenicu glagola *scampare* ‘izbaviti se iz nevolje’ i već spomenute imenice *via*, dakle, pronaći put. Ako se pak okrenemo drugoj varijanti, i za-

⁴² Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, 107.

⁴³ Ottorino Pianigiani, *Vocabolario etimologico della lingua italiana*, Firenze: Arian, 1926, 932.

uzmemo stav da se radi o jednoj riječi, onim možemo protumačiti glagolima *scampanare* ‘dugotrajno svirati’ ili *scompagnare* ‘napustiti načije društvo’. U svjetlu dosadašnjih primjera valja zaključiti da se radi o nadimku koji nosi izvjesni Dominchiello.

Scrima. Onim Scrima jedna je od varijanti mletačke riječi *scrimia* ‘oštroumnost’, a jedini njegov predstavnik je Ivane.

Scrinir. Prezime Scrinir potječe od latinskog *scrinium* ‘škrinja’ i slavenskog sufiksa zabilježenog kao -ir⁴⁴, a pod njim se spominje ženska osoba s romanskim hipokoristikom Nicolota.

Scripossa. Porijeklo romanskog prezimena Scripossa valja tražiti u latinskom pridjevu *scriposus* odnosno *scruposus* ‘oštar, kamenit’, a nosi ga izvjesni Çorgolo.

Scrisich. Scrisich je slavensko prezime pod kojim izvori, navodeći da im je otac iz Baške, spominju braću Stephana i Maura sa sinom Ivanolom. Mauro je uvijek popraćen nedekliniranim nadimkom Fayfer koji potječe od njemačkog *Pfeifer* sa značenjem ‘gajdaš’.

Sepedenus. Onim Sepedenus nejasnog je porijekla, a nosi ga osoba po imenu Petre.

Signa. Signa je slavenski patronim zabilježen u obliku romanskog prezimena s prijedlogom *de*. Ime Signa pojavljuje se na više mjesta u spisima, a patronim o kojem je ovdje riječ javlja se i u varijantama Signano i Signola, dakle popraćen romanskim hipokorističkim sufiksima. U izvorima se spominju četiri muške osobe čija nam međusobna veza nije poznata: Çoanino, sin Signolin, i Petro, sin Zeorgijev, nose romanizirane hagionime; Slavaç, sin Markov, zabilježen i u romaniziranom obliku Slavazo, javlja se pod slavenskim imenom; a sluga Stipane nosi slavenizirani hagionim. Posljednji je posebno zanimljiv jer se radi o ikavskoj hipokorističkoj inačici.

Sivogna. Slavenski patronim Sivogna potječe od nadimka s augmentativnim sufiksom -ogna zabilježen je u obliku romanskog prezimena, a nose ga nose Creste i njegov sin Sivognolo kod kojega je izvorni oblik pretvorenn u hipokoristik dodavanjem sufiksa -olo. Na taj je način nastao neobičan spoj slavenske osnove te slavenskog augmentativnog i romanskog deminutivnog sufiksa.

Sironus. Ovaj se onim javlja u funkciji prezimena, s prijedlogom i bez njega, te u funkciji patronima u genitivu. Romanskog je porijekla, a moguće je da se radi o nadimku dobivenom prema dalmatskom⁴⁵ nazivu za ribu širun odnosno šarun.⁴⁶ U spisima je spomenut fratar Dominico, gvardijan rapskog

⁴⁴ Skok, *Etimologijski rječnik*, sv. 3, 269.

⁴⁵ Skok, *Etimologijski rječnik*, sv. 3, 206.

⁴⁶ Vojmir Vinja, *Jadranske etimologije : jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*, sv. 3, Zagreb, HAZU, 2004, 155. (dalje: *Jadranske etimologije*).

samostana svetog Ivana i vikar Slavonske provincije Reda manje braće te magister Çorgolo, Martinov sin.

Slove. Slove je slavenski matronim koji je poprimio funkciju prezime-na. Pod njim se spominje Crestin sin Frane, a dok je Crestina kći udajom prešla u obitelj Venturella.

Smole. Prezime Smole, zabilježeno i u varijanti s geminiranim *l*, slavenskog je porijekla, a u vezi s njim spominje se bračni par Zorgulus i donna Maria.

Sorclin. Sorclin je slavenski matronim kojeg nosi Matessa, sin Petrov.

Soritinelo. Onim Soritinelo u osnovi sadrži romansku imenicu *sorte* ‘sreća, sudbina’ kojoj je dodan romanski sufiks -elo. Zabilježen je kod muške osobe pod imenom Celle.

Sparuza. Prezime Sparuza, koje se javlja i u varijantama Sparuço i Speriçi, romanskog je porijekla. U izvorima su pod ovim prezimenom spomenute tri muške osobe s romanskim imenima: Antonio, Celle i Marincius te jedna ženska osoba, Draga koja nosi slavensko ime. Nedostaju detaljniji podaci kojima bi se rekonstruirale veze među navedenim osobama.

Sperticlatus. Porijeklo romanskog patronima Sperticlatus valja tražiti u romanskom pridjevu *sperticato*, koji označava neumjereno dug predmet prema latinskom *pertica* (mjera za dužinu). U spisima su pod njim zabilježeni Matheus i njegova žena Draga.

Spertus. Prezime Spertus pojavljuje se i u oblicima Spartaso i Spertusio. Uzimajući u obzir postojanje posljednjih dvaju oblika valja zaključiti da se ne radi o naknadno latiniziranom prezimenu, odnosno dodavanju nastavka -us na osnovu. Ovo prezime nose Creste i Mencho te njegova žena Stana.

Sporondello. Sporondello odnosno Sperondello je romanski patronim. Najvjerojatnije potječe od romanskog *sperone* ‘mamuza’. U izvorima se pod ovim prezimenom spominju Zorgulo i njegova kći Mence koja se udala za Francisca nazvanog *homo comunis*.

Spudogna. Spudogna je slavenski onim s augmentativnim sufiksom -ogna u vezi s kojim se spominje Dobriča, kći pokojnog Vita.

Stance. Stance je slavenski matronim koji je nastao od istoimenog slavenskog ženskog hipokoristika. Stancin sin zove se Frane, a kći Bonce.

Stancina. Prezime Stancina slavenskog je porijekla, a sastoji se od osnove Stan-, kao i prethodni primjer, i augmentativnog sufiksa -cina. Nosi ga Petre, sin pokojnog Celle.

Strechna. Prezime Strechna, koje se pojavljuje i u romaniziranoj varijanti Stirecina, slavenskog je porijekla, sa značenjem ‘nit, konac, vlakno’⁴⁷. Spominje se kod bračnog para Marncija i Tiche.

Storina. Prezime Storina najvjerojatnije potječe od slavenskog augmentativa pri čemu je izgovor čakavskog vokala *ã* u prvom slogu riječi pisar zabilježio grafemom *o*⁴⁸. Nosi ga osoba po imenu Čibre.

Storta. Prezime Storta ženski je oblik romanskog pridjeva *storto* ‘izobličen, iskrivljen’. U spisima se pod ovim prezimenom spominju Petrolus i njegova kći Michaela.

Straza. Straza je romansko prezime koje potječe od mletačkog *strazza* ‘potrošena krpa’. Izvori u vezi s njim spominju izvjesnog ser Christofora koji svoju titulu zacijelo duuguje porijeklu iz italjskih krajeva.

Subina. Subina je slavenski posvojni pridjev u funkciji matronima. Nosi ga ženske osobe Iva i Radessa.

Sudač. Slavenski onim Sudač, koji se javlja i u starocrkvenoslavenskom obliku Sudia⁴⁹, zabilježen je s romanskim prijedlogom *de* i bez njega. Nosi ga osoba sa slaveniziranim hagianimom Cresse.

Surogna. Prezime Surogna slavenski je augmentativ koji se sastoji od osnove Sur-, koja sadrži slavenski pridjev *suri*, i sufiksa -ogna. Zabilježen je kod bračnog para Martina i Mare.

Tamburla. Romanski onim Tamburla potječe od izvedenice *tamburlano* (*tamburo* ‘bubanj’) koja označava napravu u obliku visokog bubnja, upotrebljavanu za sušenje rublja, ali i destilaciju alkohola. Do nas je ipak stigao zapisan u obliku koji odražava dijalektalnu varijantu *tamburlà*. Zabilježen je kod osobe po imenu Ivano.

Taritono. Prezime Taritono moguće je povezati s mitološkom figurom Posejdonova sina Tritona po kojem je ime dobio i rod repatih vodozemaca iz prodice daždevnjaka, tal. *tritono*. Grafem *a* u prvom slogu riječi najvjerojatnije je odraz čakavskog poluglasa. U izvorima se pod ovim prezimenom navode Petre i njegov sin Crestolo te još tri nepovezane osobe; Stefole, Tolle i Cellina kći Stosse.

Tenda. Tenda je patronim koji je nastao iz nadimka prema talijanskoj riječi za šator. Spisi uz njega vezuju bračni par sa slavenskim osobnim imenima Radoslava i Jubizu.

Titoleva. Prezime Titoleva romanska je složenica od imenice *titola* ‘slatko pecivo u obliku pletenice’⁵⁰ i glagole *levare*. Nosi ga svećenik Creste zabilježen i pod slavenskim nadimkom Tesniča.

⁴⁷ Vinja, *Jadranske etimologije*, sv. 3, 238 i Skok, *Etimologijski rječnik*, sv. 3, 417.

⁴⁸ Usp. Cotte.

⁴⁹ Skok, *Etimologijski rječnik*, sv. 3, 356.

⁵⁰ Vinja, *Jadranske etimologije*, sv. 3, 263.

Tome. Tome je hagonimni slavenizirani hipokoristik koji je poprimio funkciju patronima odnosno prezimena po kojim se spominje izvjesni Čorgulus.

Tolle. Prezime Tolle slavenskog je porijekla, a slavenski hipokoristik *Tollanus* izveden iz imena Tolislav spominje se i u Supetarskom kartularu.⁵¹ Postoji mogućnost da su prethodno spomenuta obitelj Taritono i obitelj Tolle zapravo jedna te ista obitelj, odnosno da je Tolle de Taritono otac Bonce de Tolle. Nadalje, spomenuti Tolle de Taritono je jedina osoba spomenuta u spisima koja nosi ovo ime pa je prilično vjerojatno da je njegovo ime postalo patronim zapisan u obliku prezimena. Takva se pretpostavka čini još izvjesnijom ako pogledamo imensku formulu Boncinog sina Cresta koji uz osobno ime nosi matronim zaogrnut u oblik prezimena odnosno kompletnu imensku formulu majke, a nigdje se ne spominje ime njegova oca. Kada se spominje Crestova žena Mence, ona je 'uxor Crestoli de Tolle', dakle njezin muž nosi prezime po majčinu ocu.

Tortoratis. Prezime Tortoratis je ablativ množine romanske riječi *tortorata* koja označava udarac batinom punom šiljaka koja se zvala *tortore*, ali i samog izvršitelja kazne odnosno krvnika. Iz značenja riječi, ali i iz oblika za množinu može se naslutiti da je ovo prezime označavalo obiteljsku djelatnost u rapskoj komuni. Nosi ga osoba sa slavenskim hipokoristikom Bane.

Trabuio. Prezime Trabuio na talijanskom doslovce znači 'između mraka' ili 'usred mraka'. U kontrastu s ovakvim prezimenom je ime Matesa, hibridni oblik koji se sastoji od romanske osnove i slavenskog hipokorističkog sufiksa, koje nosi glava obitelji. S druge strane njegova žena Maria i kći Jacomina nose romanska imena što također predstavlja odstupanje od uobičajene prakse.

Tretora. Onim Tretora odnosno Trotora zabilježen u funkciji prezimena, ali i nadimka. Vjerojatno je romanskog porijekla, a nosi ga izvjesni Demince.

Tribio. Prezime Tribio, nejasnog porijekla, nosi redovnik Marianus koji svoju službu obavlja u Jeruzalemu.

Trubar. Trubar je prezime slavenskog porijekla, a slavensko osobno ime nosi i glava obitelji, magister Radoslav. Pored ovog oblika javlja se i romanizirana varijanta Trubarius, dok se romanski prijedlog *de*, prema dostupnim podacima, ne pojavljuje ispred prezimena. U izvorima se pored Radoslava spominje i njegova žena Demincha sa sinom Antoniom.

Truncolo. Onim Truncolo dolazi od romanske riječi *tronco*, koja može biti imenica sa značenjem 'deblo' ili pridjev 'okrnjen, lišen kraja'. Vjerojatno se radi o nadimku pripisanom osobi slavenskog imena Gurano.

Turcho. Prezime Turcho, doslovno Turčin, zapravo je nastalo preobrazbom iz nadimka, s određenim vremenskim odmakom budući da u spisima

⁵¹ Viktor Novak i Petar Skok, *Supetarski kartular*, Zagreb: JAZU, 1952, 256.

ne nailazimo na uobičajene formule kojima se uvodi nadimak poput *dictus* ili *vocatus*. Osobe spomenute u izvorima Petre i Creste nose romanska imena, odnosno pripadajuće hipokorističke oblike, dok Crestina žena, Pribe, ima slavensko ime. Zagonetna je sama geneza ovoga prezimena, posebno ako imamo u vidu da se radi o drugoj polovici 14. stoljeća. Moguće je da je neki od predaka ovih osoba boravio na području istočnog Sredozemlja i da je po povratku na Rab dobio ovaj nadimak, ali ipak je vjerojatnije da se radi o posprdnom nadimku koji nisu bili rijetkost u to doba.

Ugalia. Ugalia je slavensko prezime koje je pretrpjelo romanizaciju. Neizvjesno je potječe li od imenice ugao (*ugal) ili od imenice ugalj.

Urne. Pod romanskim prezimenom Urne, koje dolazi do riječi *urna* 'visoki drveni sud za prijenos ulja'⁵² zabilježen je svećenik Stefano.

Ursio. Ovo je prezime zabilježeno u genitivu i to u dvjema varijantama Ursii i Bosii. U vezi s njim spominju se magister Johanne, sin ser Petra Ursija, u spisima označen kao *ciruico salariato comunis arbensis* što doslovce znači 'plaćeni kirurg rapske općine', dakle riječ je o liječniku čija je djelatnost imala karakter javne službe; te Johanneov sin Petro. Vjerojatno je riječ o obitelji doseljenoj na Rab iz italjskih krajeva.

Varatenovig. Varatenovig je prezime slavenskog porijekla. Sastoji se od osnove Varaten- koja odgovara pridjevu *vraten izvedenom iz imenice *vrat* s tim da je čakavski poluglas zabilježen grafemom *a* i sufiksa -ovig koji se još pojavljuje jedino kod prezimena Labovich.

Vastasio. Onim Vastaisio najvjerojatnije potječe od talijanskog pridjeva *vastaso* 'grub, neotesan' koji poimeničen označava nosača iz čega se može zaključiti da je zapravo riječ o nadimku koji nosi izvjesni Maure.

Varisse. Varisse je slavensko prezime u kojem geminirano *s* označava palatal. Prethodi mu romanski prijedlog, a jedina osoba kod koje se spominje je Marchus.

Vener. Prezime Vener, koje se javlja i u obliku Venero, romanskog je porijekla. U spisima se javljaju Mise, uz čije se ime paralelno spominje i prezime Vase, zatim njegov sin Creste te izvjesni Colancius.

Ventregrello. Prezime Ventregrello romanskog je porijekla, a sastoji se od romanske osnove *ventre*, 'utroba', na koju se izmjenično nastavljaju romanski hipokoristički sufiksi -grello i -chiello. Ovakav obrazac pojavljuje se i kod već spomenutog prezimena Pangrello/Panchiello. Paralelno se pojavljuje i oblik Verigela s potpuno različitom osnovom. Osobna imena u ovoj obitelji su različitog porijekla. U izvorima pod ovim prezimenom navedeni Vite, njegov sin Nicola koji se spominje i u slaveniziranoj varijanti Micola. Uz njih

⁵² Vinja, *Jadranske etimologije*, sv. 3, 292.

se spominje i stanoviti Ivane odnosno Ivite kojemu je osobno ime zapravo hibridni oblik nastao spajanjem slavenizirane osnove Ivan- odnosno Iv-, sa slavenskim sufiksom -e odnosno romanskim -ite.

Venturella. Prezime Venturella, zabilježeno i u varijanti Venturela, romanski je hipokoristik čija osnova Ventur- dolazi od riječi *ventura* koja označava sudbinu odnosno usud i sufiksa -ella. Pod njim se spominju klerik Androssio i Crestina udovica donna Dobre, rođena Slove.

Verigol. Prezime Verigol romanskog je porijekla, a javlja se i u obliku Virgolo. Potječe od mletačke imenice *verigola* koja označava vrstu stolarskog alata.⁵³ Moguće je da se radi o istom prezimenu koje nose osobe iz prethodno spomenute obitelji Verigela, odnosno da su Ivane de Verigela i Ivano de Verigol zapravo jedna te ista osoba. Uz njega se spominju i njegova žena Radiča te kći Tomiza koje obje nose imena s istim slavenskim hipokorističkim sufiksom, s tim da je kod prve osnova imena slavenska dok je kod druge romanska.

Vetragnolo. Prezime Vetragnolo hipokoristički je oblik koji potječe od romanske imenice *vetro* 'staklo', a romanska imena imaju i članovi obitelji spomenuti pod ovim prezimenom; Frančolo, žena Maria i brat Marco.

Vidač. Vidač je slavensko prezime sastavljeno od osnove Vid- i sufiksa -ač, a u spisima se pos njim spominje samo izvjesni Creste-.

Viniča. Matronim Viniča, zabilježeno i u sinkopiranoj varijanti Vinča, slavenskog je porijekla, a nosi ga svećenik Andrea.

Visse. Visse je slavenski hipokoristik koji je poprimio funkciju patronima pod kojim se spominje izvjesni Creste.

Vocossi. Vocossi je slavensko prezime koje se sastoji od osnove *Vuk- i sufiksa *-oš. Nose ga Dessin sin Johannes i njegov sin Dominchiello, po zanimanju kovač.

Volcomani. Ovaj slavenski patronim, nastao iz osnove Volc- i sufiksa man-, zabilježen je u genitivu, a pod njim se spominje izvjesni Radoslavo.

Zampotini. Zampotini je romanski patronim u genitivu pod kojim se spominju Fume i njezin pokojni muž Andrea.

Zanča. Zanča je romanski onim koji se spominje uz osobu pod slaveniziranim hagonimom Ivane.

Zardulo. Prezime Zardulo romanskog je porijekla kojeg je moguće dovesti u vezu s prilagođenim mletačkim glagolom *azardar* 'usuditi se'⁵⁴ Članovi obitelji spomenuti pod ovim prezimenom su Ivane, njegova žena Dobre i sin Crestolo.

⁵³ Boerio: *Dizionario del dialetto veneziano*, 788.

⁵⁴ Vinja, *Jadranske etimologije*, sv. 3, 313.

Zenevra. Onim Zenevra, zabilježen i kao Çunevra, moguće je protumačiti kao matronim, ali i kao oznaku porijekla.

Zopa. Onim Zopa dolazi od romanskog *zoppo* šepav pa je najvjerojatnije riječ o nadimku. U spisima pod njim spominje Nicola i Missin sin Petrolus.

Zorano. Zorano je slavenski patronim zapisan u obliku romanskog prezimena pod kojim se spominje osoba pod slavenskim imenom Bogdanus.

Stijepo STJEPOVIĆ

ROMANCE AND SLAVONIC IMPRINTS OF MEDIEVAL RAB FAMILIES

The present paper seeks to reflect on the structure of medieval Rab society using the writings of two notaries, Nikola from Bologna and Nikola from Curtarolo, who worked on the island of Rab in the period from 1369 to 1382. The documents kept in the monastery of St. Euphemia in Kapor reveal over 1500 names, providing a fairly detailed social picture if we take into account that the area of Rab district had about 5000 inhabitants at that time. The central part of the paper analyzes the elements of the name-formula: surnames, nicknames, occupations and class labels and kinship, classified into names of Romance or Slavonic origin, with a brief etymological analysis of each unit. Every proponent of identity is associated with the family members or other related persons.

Key words: *Romance, Slavonic imprints, island Rab, anthroponomy*